

Socialnämnden

Tid: Tisdagen den 7 augusti 2018, kl. 08:30

Plats: Sessionssalen, Juneporten, Jönköping

Kallelsen utsänds även till ersättarna som har rätt att närvara.
Ledamot som inte kan närvara bör själv kontakta ersättare.

Ärenden

Tid

1. Upprop
2. Protokollens justering
Förslag: tisdagen den 7 augusti, klockan 10:00
justerare: Lizette Bülow (alt. Per-Åke Göransson el. Mats Kåremalm)
**Skyndsamma/omedelbara ärenden justeras i samband med sammanträdet alternativt dagen efter*
3. Fastställande av dagordning
4. Information samt föredragningar i sakärenden
 - a) **Föredragning ärende 5:** Beslut om Verksamhet- och investeringsplan (VIP) 2019-2021
Föredragande: Janos Dios
08:35-10:00
5. Partigruppvisa överläggningar inför beslut i ärende 6
(Gruppum Trapp, bottenplan)
6. Förslag om Verksamhets- och investeringsplan (VIP) 2019-2021
(*Omedelbar justering*)
7. Övrigt

Ola Nilsson
Ordförande

Helene Fåglefelt Lindmark
Sekreterare

SOCIALTJÄNSTEN
Besöksadress: Juneporten
V. Storgatan 16, Jönköping
social@soc.jonkoping.se
Fax diariet 036-10 77 85

**JÖNKÖPINGS
KOMMUN**

Ljuset vid Vättern

Socialnämnden

Förslag till Verksamhets- och investeringsplan (VIP) 2019-2021
Sn/2018:

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade om reviderade ekonomiska ramar för VIP 2019-2021 på sammanträdet 2018-04-26. Direktiv och innehåll i ramarna erhöles i särskild skrivning från stadskontoret daterad 2018-04-13.

Beslutsunderlag

Tjänstskrivelse, daterad 2018-07-10
VIP 2019-2021, daterad 2018-07-10

Förslag till socialnämnden

- Socialnämnden godkänner upprättat förslag till VIP 2019-2021, daterad 2018-07-10.
- Förslaget översänds till kommunstyrelsen.

MBL-förhandling

Förslaget kommer behandlas i förvaltningens centrala samverkansgrupp 2018-07-30.

Stefan Österström
Bitr. socialdirektör

Janos Dios
Ekonomichef

Beslutet expedieras till:
Kommunstyrelsen
Stadskontoret
Socialförvaltningens ledningsgrupp

VIP 2019-2021

Socialnämnd

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Verksamhetsöversikt.....	3
2.1	Nämndens uppdrag.....	3
2.2	Verksamhetsbeskrivning.....	3
2.3	Volymmått för verksamheten.....	5
2.4	Rekrytering och kompetensförsörjning.....	6
2.5	Jämställdhet.....	12
2.6	Integration.....	13
2.7	Digitalisering.....	15
2.8	Omvärldsbevakning.....	17
2.9	Framåtblick.....	19
3	Mål och resultat.....	28
3.1	Attraktiv kommun.....	28
3.2	Hållbart samhälle.....	30
3.3	Medborgare.....	32
3.4	Verksamhet.....	35
3.5	Arbetsgivare.....	38
3.6	Ekonomi.....	43
4	Budgetförslag.....	44
4.1	Ekonomi.....	44
4.2	Verksamhetsförändringar jämfört med 2018.....	48
4.3	Kommentar till verksamhetsförändringar.....	49
4.4	Konsekvensbeskrivning av effektiviseringar.....	56
4.5	Taxor och avgifter.....	63
4.6	Sammanfattning av förslaget.....	63
5	Investeringsbudget.....	63
5.1	Förslag till investeringsbudget.....	63
5.2	Kommentarer till föreslagen investeringsbudget.....	65

1 Inledning

2 Verksamhetsöversikt

2.1 Nämndens uppdrag

Socialnämnden ansvarar för att erbjuda stöd, service och behandling inom verksamheterna individ- och familjeomsorg (IFO) samt funktionshinderomsorgen (FO). Socialnämnden har ett övergripande ansvar inom verksamhetsområdet. Förutom nämnden finns tre sociala områdesnämnder. Dessa nämnder har till uppgift att avgöra ärenden enligt socialtjänstlagen eller andra sociala vårdlagar beträffande enskild person samt att följa utvecklingen inom det egna geografiska området.

2.2 Verksamhetsbeskrivning

Stab och gemensam verksamhet

Socialförvaltningens gemensamma verksamhet omfattar såväl den politiska verksamheten som den gemensamma staben. I den gemensamma staben arbetar cirka 120 medarbetare. Till stab och ledning, underställd socialdirektör finns också fem funktionschefer. Uppdragsgivare till gemensam stab i förvaltningen utgörs primärt av förvaltningsledningen och leds av socialdirektör. De gemensamma funktionerna är organiserade i 11 olika enheter. Enheterna är organiserade utifrån olika strategiska områden såsom HR, utbildning, kvalitetsarbete, ekonomi, lokalförsörjning, administration, IT med mera. Inom ramen för gemensam verksamhet samordnas en rad förvaltningsövergripande processer inom ramen för det gemensamma ledningssystemet DIALOGEN. Den gemensamma verksamheten fördelas 60 % på äldrenämnden och 40 % på socialnämnden.

Funktionshinderomsorg

Funktionshinderomsorgen ger stöd och omsorg till personer med intellektuella, fysiska och psykiska funktionshinder i alla åldersgrupper. I funktionen arbetar ca 1 340 personer. Funktionshinderomsorgen är organiserad i fem områden:

- **Myndighet** utreder och beslutar om insatser enligt Socialtjänstlagen (SoL) och Lagen med särskild service till vissa funktionshindrade (LSS).
- **Boende och korttids** har i uppdrag att ge stöd i insatserna särskilt boende och korttidsboende. Området inkluderar även särskilda boenden för barn och personer med intellektuella och fysiska funktionsnedsättningar.
- **Socialpsykiatri och boendestöd** ger stöd till personer med psykiskt funktionshinder. I området organiseras även hela funktionens boendestöd. Området ansvarar också för den kommunövergripande förvaltarenheten med tjänstemän som är professionella förvaltare/gode män i särskilt komplexa ärenden.
- **Personlig assistans** ger stöd till de individer som har beslut om personlig assistans. I området finns även särskilt boende med personlig assistans.
- **Daglig verksamhet och resurs** har uppdraget att tillhandahålla daglig verksamhet och de

övergripande insatserna kontaktperson, ledsagning, stödfamilj och avlösarservice. I området finns även funktionsövergripande stödfunktioner som resurspool, metod- och anhörigstöd.

Individ- och familjeomsorg

Individ- och familjeomsorgen ger råd och service samt beslutar om insatser för barn, ungdomar, vuxna. Viss verksamhet är organiserat under staben och övrig verksamhet är uppdelad i tre områden. Inom samtliga finns myndighetsutövning och verksamheter som genomför biståndsbeslutade insatser eller dit hen kan vända sig direkt för att få råd eller service.

Organiserat under stab finns:

- **Sektionen Våld i nära relation** med Mottagningen för våldsutsatta (MFV) och Alternativ till våld (ATV). MFV riktar sig till dem som blivit utsatta för hot eller våld av närstående och ATV arbetar med våldsutövarna.
- **Socialjouren**, som hanterar akuta ärenden utanför kontorstid.

De tre områdena är:

- **Barn- och ungdomsvård** omfattar råd och service, myndighetsutövning på områdeskontoren, hem för vård eller boende, vård i enskilt hem, öppenvård, och familjerätt. Familjerådgivning drivs på entreprenad av ett privat företag. De länsgemensamma resurserna, barnahus och familjehemsrekrytering tillhörde till och med februari 2018 detta område, men är härefter organiserat inom kommunalutveckling där regionen är huvudman.
- **Missbruksvård** omfattar myndighetsutövning, insatser i form av hem för vård eller boende, vård i enskilt hem, öppenvård, boendestöd, anhörigstöd och sysselsättning. Bidrag till ideella organisationer är överförda till kultur- och fritidsnämnden.
- **Försörjningsstöd** omfattar ekonomiskt bistånd, arbetsrehabiliterande insatser, hyresskulturrådgivare och budget- och skuldrådgivning samt stöd och hjälp till nyanlända flyktingar.

Ensamkommande barn och unga

Funktionen för ensamkommande barn och unga består av en myndighetssektion, åtta hem för vård eller boende (HVB) och stödboenden, en tolk – och översättarservice och sex genomgångsboenden för nyanlända anvisade kommuninvånare.

- **Myndighetsektionen** ansvarar för att utreda barnens behov, fatta beslut om bistånd i form av placering i hem för vård eller boende (HVB) eller familjehem, och följa upp att biståndet fungerar väl. Biståndet sker inom ramen för socialtjänstlagen, men på samma villkor som för övrig barn- och ungdomsvård, kan det finnas behov av att vård ges med stöd av lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Att rekrytera, utreda och stödja de familjehem som tar emot ensamkommande barn är också en uppgift som myndighetsektionen svarar för.
- **HVB och stödboenden:** Förnärvarande bedrivs 5 HVB i kommunal regi och 4 stödboenden tillsammans med Vårsols stödboende, Frälsningsarmén. Utöver dessa finns även ett arton-plus asylboende i kommunal regi.
- **Tolk- och översättarservice** förmedlar i snitt 250 tolkuppdrag per dag och mer än 200

tolkar är kopplade till verksamheten. Under ett verksamhetsår utförs tolkuppdrag på mer än 170 olika språk.

- **Genomgångsboenden** i kommunen drivs av funktionen och för tillfället finns det 6 olika genomgångsboenden. En planerad minskning av verksamheter sker och vid årets slut är ambitionen att det ska finnas 2-3 genomgångsboenden.

Flyktingverksamhet

Invandrar- och flyktingsektionen är en del av området försörjningsstöd och arbetar med att ta emot nyanlända i olika faser av kommunens flyktingmottagande. Under 2018 kommer kommunen att ta emot minst 199 personer genom den kommunanvisning som finns från Migrationsverket. Utöver dessa tar kommunen emot anhöriganknytningar, sekundärer som flyttar från andra kommuner samt personer som bosätter sig på egen hand så kallade EBO. Totalt har invandrar och flyktingsektionen efter april månad tagit emot 177 personer varav 40 EBO, 35 anknytningar, 14 kvotflyktingar, 40 från andra kommuner samt 58 ABO. ABO är anvisade från migrationsverkets anläggningar. Under 2018 har det framkommit en ökat efterfrågan av bostäder till personer som kommunen inte är skyldig att erbjuda bostad. Etableringslagen ändrades inför 2018, vilket betyder att nyanlända hanteras enligt den förra och den nya lagstiftningen samtidigt beroende på när hen anlände till Sverige.

Under VIP-perioden kommer funktionen för ensamkommande barn fortsatt att fokusera på att anpassa, avveckla och ställa om verksamheterna utifrån snabbt förändrade förutsättningar. I takt med att antalet barn och unga minskar avvecklas HVB verksamheterna, vissa HVB görs om till stödboenden och andra omvandlas till studentbostäder. I syfte att uppnå god ekonomisk hushållning används tillfälliga lägenheter inom äldreomsorgen som stödboendelägenheter, vilket är till gagn för både äldreomsorgen och socialförvaltningen. För att uppnå effektiv bemanningsplanering slås flera enheter ihop och det sker även en kontinuerlig översyn av funktionens overheadkostnader. Återsökningar av statlig ersättning som ifrågasatts av Migrationsverket överklagas för att säkra att kommunen erhåller korrekt statlig ersättning för målgruppen ensamkommande barn och unga. Normaliseringsprincipen är vägledande i allt arbete i funktionen och påverkar funktionens fortsatta arbete gällande boendeformer, myndighetsbeslut kontra råd och service med mera.

2.3 Volymmått för verksamheten

	Utfall 2017	Prognos 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
FO-Antal personer med verkställda beslut FO, dec resp år	1 967	1 988	2 010	2 033	2 056
FO-Antal personer i bostad med särskild service i dec	455	465	471	495	501
FO-Antal personer med Personlig assistans	273	273	275	277	277
- Varav enligt SFB	172	165	161	156	156
- Varav enligt LSS	101	108	114	121	121
FO-Antal personer med boendestödsinsatser i dec	537	550	560	560	560
FO-Antal personer i daglig verksamhet i dec	630	635	647	652	657

IFO- institutionsårsplaceringar BoU	56,3	55,4	50,4	45,4	40,4
- varav interna	6,6	6,3	6,3	13,1	13,1
IFO- institutionsårsplaceringar vuxna (externa)	33,1	37,7	34,7	31,7	23,9
IFO-institutionsårsplacering vuxna (interna)	11,4	12,5	15,2	15,2	20
IFO-Antal hushåll med långvarigt beroende av försörjningsstöd	718	691	700	720	720
IFO-Antal hushåll ungdomar beroende av försörjningsstöd	147	157	167	180	180
IFO- Antal hushåll per månad som uppbär försörjningsstöd	1 196	1 175	1 200	1 300	1 300

2.4 Rekrytering och kompetensförsörjning

En av våra största utmaningar under VIP-perioden 2019-2021 är personalförsörjningen. Vår förhållning är att utveckla våra nuvarande medarbetare och rekrytera nya kommer över tid vara avgörande för att vi ska kunna leverera kommunala tjänster till medborgarna.

I Sveriges kommuner och landstings (SKL) rekryteringsrapport som kom i januari 2018 beskrivs utmaningen som tudelad. Dels kommer efterfrågan på de kommunala tjänsterna öka då den demografiska utmaningen växer. Både antalet barn och äldre kommer att växa under de kommande tio åren, i särklass mest antalet äldre över 80 år. Även ökningen av antalet barn och unga blir stor under perioden och kraftigast är ökningen inom åldersgruppen 16–18 år, det vill säga gymnasieålder. Dels minskar antalet personer i arbetsför ålder under samma tidsperiod. Försörjningskvoten, hur många personer som 100 personer i åldern 20–65 ska försörja utöver sig själva, ökar från 75 till 89 fram till år 2026. SKL har utifrån dessa utmaningar tagit fram tre strategier:

- Fler arbetar mer.
- Förläng arbetslivet.
- Utnyttja tekniken.

Great place to work är en årlig studie och medarbetarundersökning som genomförs i 50 länder och i ca 7000 organisationer. Undersökningen visar att en utmärkt arbetsplats, en bra plats att arbeta på, karaktäriseras av att:

- medarbetarna känner förtroende för chefer och ledare,
- är stolta över det man gör och
- trivs med människorna man arbetar med.

Vår hälsostrategi blir därför en viktig del för att vi ska klara utmaningen personalförsörjning.

Chefstäthet

För att alla våra medarbetare ska känna att socialförvaltningen är en bra plats att arbeta på, i enlighet med Great place to work, behöver vi se över cheferns förutsättningar. Ett tydligt och närvarande ledarskap med regelbundna samtal och träffar med medarbetarna är väsentligt för engagemang och arbetsglädje för både medarbetare och chefer.

Förvaltningen har haft som målsättning att de senaste åren öka antalet chefer. Satsningen de senaste

aste två åren har inom äldrenämnden i stort sett bara täckt upp för volymökningen, något större ökning inom socialnämnden. Ökningen av andelen chefer går för långsamt och antalet underställda i snitt per chef har bara minskat med drygt en anställd per chef inom äldrenämnden och två anställda per chef inom socialnämnden.

	Antal chefer		Antal medarbetare		Andel chefer		Antal underställda i snitt	
	ÄN	SN	ÄN	SN	ÄN	SN	ÄN	SN
2 016 mars	106	128	2 829	2 180	3,70 %	5,90 %	26,7	17
2 017 mars	112	143	2 932	2 209	3,80 %	6,50 %	26,2	15,4
2 018 mars	118	151	2 988	2 295	3,90 %	6,60 %	25,3	15,2

I medelvärde är samtliga chefsnivåer inkluderade och de med någon form av verksamhetsansvar, ex. förste handläggare och biträdande chefer.

Teknisk nämnd	Antal chefer	Antal medarbetare	Andel chefer	Antal underställda i snitt
2 018 mars	56	638	8,80 %	11,4

Det går att konstatera att chefer inom kvinnodominerad verksamhet såsom äldreomsorgen har i snitt 14 fler underställda medarbetare än inom en mansdominerad verksamhet såsom tekniska kontoret.

För att cheferna ska få möjlighet att vara närvarande i sitt ledarskap måste antalet chefer öka så att det står i proportion till omfånget av verksamheten. Ett rimligt antal underställda ger chefen förutsättningar att ta tillvara medarbetarnas engagemang, delaktighet och gemensamma ansvar för verksamheten.

Att chefer inom kvinnodominerade verksamheter har betydligt högre sjukfrånvaro än inom t.ex. tekniska nämnden, gör att detta även måste hanteras ur ett hälsoperspektiv.

Även om chefer har betydligt lägre sjukfrånvaro än medarbetarna är det en tydlig skillnad på chefers sjukfrånvaro i socialförvaltningen i jämförelse med tekniska kontoret.

Sjukfrånvaro i procent jan - dec 2017	
Äldrenämnden	3,50 %
Socialnämnden	4,20 %
Tekniska kontoret	1,60 %

Sjukfrånvaro avseende alla chefsnivåer samt de med någon form av verksamhetsansvar, ex förste handläggare och biträdande chefer.

Genom att öka antalet chefer kan vi skapa goda och mer jämställda arbetsvillkor och därmed även bättre förutsättningar för god hälsa bland såväl våra chefer och som bland övriga medarbetare. För att cheferna inom förvaltningen som mest ska ha 30 anställda krävs en utökning med 18 chefer inom äldrenämnden och 5 chefer inom socialnämnden under en treårsperiod.

År	Antal		Kostnad/chef	Summa	
	ÄN	SN		ÄN	SN
2 019	6	2	651 000	3 906 000	1 302 000
2 020	6	2	651 000	3 906 000	1 302 000
2 021	6	1	651 000	3 906 000	651 000
Summa	18	5		11 718 000	3 255 000

Planering för utökningar av antalet chefer bör göras även för antagen volymökning, vilket innebär att en ny chef anställs för varje 30:e anställd. För att täcka upp för volymökningen behöver 6 chefer anställas inom äldrenämnden och 9 chefer inom socialnämnden under de närmsta tre åren.

År	Antal		Kostnad/chef	Summa	
	ÄN	SN		ÄN	SN
2 019	2	3	651 000	1 302 000	1 953 000
2 020	2	3	651 000	1 302 000	1 953 000
2 021	2	3	651 000	1 302 000	1 953 000
Summa	6	9		3 906 000	5 859 000

Engagerade och delaktiga medarbetare

För att bli en bra plats att arbeta på, enligt mätningen Great place to work, behöver vi också delaktiga och engagerade medarbetare som har inflytande över sitt arbete. Att satsa på medarbetarna blir därför en nödvändig investering. Trivsel, arbetsglädje och bra klimat behöver allas medverkan för att bli till. Det är när detta uppnås som verksamheten också lyckas som bäst. Känslan av sammanhang främjar hälsa och arbetsglädje. Jobbet ska även kännas meningsfullt, begripligt och hanterbart.

Engagemanget hos våra medarbetare ökar om det finns arenor för diskussion där samtalsklimatet är tillitsfullt. Vår förmåga att skapa god arbetsmiljö kommer att vara av stor betydelse för vår attraktivitet. Dialogen, som är socialförvaltningens strategi för hur vi långsiktigt ska arbeta för att utveckla, förändra och förbättra verksamheten och vårt arbetssätt, skapar förutsättningar för medarbetarna att vara delaktiga, insatta och uppdaterade. Det är därför viktigt att arbetet med Dialogen fortsätter för att möjliggöra utveckling tillsammans med medarbetarna och i facklig samverkan.

Heltid som norm, delade turer och bemanningsplanering

Heltid som norm är ju en av SKLs tre strategier för att klara utmaningen med personalförsörjning. Men det handlar också om att vara attraktiv som arbetsgivare.

Heltid som norm och den kommungemensamma handlingsplanen kommer ha störst påverkan på socialförvaltningen av kommunens alla förvaltningar. Socialförvaltningen är den förvaltning med allra flest deltider och lägst genomsnittlig tjänstgöringsgrad.

Förvaltning	Heltid	Deltid	Totalt	Genomsnitt tjänst.grad
KFF	205	15	220	97 %
Miljö	47	1	48	100 %
RTJ	85	2	87	100 %

Förvaltning	Heltid	Deltid	Totalt	Genomsnitt tjänst.grad
SBK	99	2	101	98 %
SOC	3 005	2 358	5 295	91 %
STK	299	20	319	98 %
TK	709	40	749	98 %
UBF	5 269	463	5 712	97 %
Kommunen totalt	9 701	2 892	12 497	95 %

Förvaltningen har startat upp ett projekt kring bemanningsplanering och arbetstidsmodeller. I stort sett alla chefer kommer genomgå utbildning i strategisk bemanningsplanering under 2018. Under hösten 2018 med fortsättning under 2019 kommer alla verksamheter inom vård och omsorg, hälso- och sjukvård och behandling gå in i IT-stödet Time care.

I enlighet med handlingsplanen för heltid som norm ska alla nyanställda erbjudas heltid senast vid halvårskiftet 2019. Vid utgången av 2021 ska alla deltidsanställda vara erbjudna heltidsanställning. Detta kommer naturligtvis påverka förvaltningen, men det är fortfarande svårt att kostnadsberäkna.

Ett sätt att minimera kostnader är att använda de resurser som används idag på ett annat sätt. Minska andelen timavlönade är en sådan strategi. Andelen timavlönade motsvarar ca 600 årsarbetare en normalmånad (icke-semestermånad).

För att öka andelen som arbetar heltid och samtidigt minska timvikarieanvändningen så måste vi förenklat omfördela tid som redan finns i systemet. En större del av arbetet ska utföras av tillsvidareanställd personal som arbetar heltid. Det innebär att det kommer behövas färre vikarier. Det finns dock en utökad risk för att överkapacitet uppstår i verksamheten, där verksamheten har mer tillgång till personalresurser än vad som krävs för att täcka behovet. Hanteras inte denna överkapacitet på ett bra sätt leder den till ökade kostnader för verksamheten. Kostnader för en eventuell överkapacitet är svår att beräkna. Det är av yttersta vikt att projektet nogsamt följer utvecklingen under införandet för att kunna planera användandet av överkapacitet som uppstår och hantera problem som uppstår på vägen.

Under själva införandet av en heltid som norm finns också vissa inslag som kommer att kunna medföra ökade kostnader t.ex. omställningskostnader, ökad sjukfrånvaro på grund av oro och stress, ökat antal mötestillfällen i organisationen för att ta fram fungerande avtal och modeller, ökat antal utbildningstillfällen.

Projekt delade turer har under tre år arbetat med att få de deltagande verksamheterna att förändra schemaläggning och ta bort delade turer. Sex verksamheter har deltagit i projektet. Under projekt-tiden har enhetschef och medarbetare fått stöd och hjälp av projektledaren i det förändringsarbetet. Två av verksamheterna har under projekt-tiden lagt om sina scheman och helt tagit bort delade turer. Detta har genererat kostnader motsvarande två årsarbetare per deltagande verksamhet. Dessa kostnader har täckts av projektet under tiden. Det är dock svårt att göra en bedömning att det är det som krävs för att helt ta bort delade turer överallt, då det enbart är två enheter som i projektet kommit så långt i sitt arbete. Om 2 årsarbetare per enhet är det som krävs innebär det en totalkostnad om ca 65 miljoner kronor eftersom det är 40 särskilda boenden och 23 hemtjänstgrupper. För att komma vidare och göra mer säkra bedömningar om totalkostnaden krävs ett fortsatt projektarbete likt det som kommunfullmäktige tillsatt särskilda medel för begränsat till verksamhetsåret

2018.

Om vi hade erbjudit alla medarbetare som har en deltidsanställning över 50 procent upp till 99 procent ett heltidsarbete och alla hade tackat Ja hade det inneburit ökade kostnader med ca 160 miljoner kronor.

Projekt bemanningsplanering och arbetstidsmodeller blir nu förvaltningens modell för att arbeta med både heltidsfrågan och delade turer. Vårt mål är att projektet bistår förvaltningens alla enheter att bättre planera sin verksamhet och därmed också bidrar till ett bättre resursutnyttjande.

Kompetensutveckling

Kompetensutveckling av våra medarbetare kommer vara av stor betydelse för vår attraktivitet. Både för att redan anställda ska välja att vara kvar hos oss, men också för att möta de utmaningar som ökade behov hos medborgarna ställer.

Vi kommer med allra största säkerhet inte kunna rekrytera all den yrkesutbildade personal vi har behov av. Förvaltningen har därför startat att se över alternativa kompetenser. Detta arbete måste dock intensifieras och utökas. Idag är det vård- och omsorgsarbetet inom äldreomsorgen som ses över, men vi kommer behöva bredda detta och se över alla våra befattningar och tjänster.

I det påbörjade arbetet med att se över alternativa kompetenser finns nu förslag på vårdnära servicetjänster och underskötersketjänster. Utbildning för att arbeta med vårdnära servicetjänster ska tas fram. Tänkt är också att medarbetare inom vårdnära service får en möjlighet att utbilda sig vidare till undersköterska via ett internt traineeprogram. Förvaltningen avser här att ansöka om pengar via ESF-rådet. Ansökan innehåller ett traineeprogram på halvfart i kombination med arbete på halvfart inom vårdnära service. Ansökan till ESF-rådet är en treårig ansökan och avser kostnaden för lön under utbildning motsvarande 150 veckors studier (2,8 år) på halvfart motsvarande en lönekostnad per person om totalt 684 000 kr, inklusive den sammanlagda arbetsgivaravgiften. Det motsvarar en medianlön för ett vårdbiträde.

Ökade behov hos medborgarna, med många svårt sjuka som bor hemma, kommer ställa större krav på bredare/djupare kompetens bland våra medarbetare. Andelen specialistutbildade sjuksköterskor behöver öka. Idag erbjuder vi fyra sjuksköterskor per år att läsa in en specialistutbildning med studielön, 17 500 kr per månad. För att vara fortsatt attraktiv behöver vi konkurrera med regioner och landsting och erbjuda full lön under specialistutbildningen. Vi ser behov av att sex sjuksköterskor per år erbjuds specialistutbildning. Kostnaden för detta bedöms till ca 3,3 mnkr.

För medarbetare inom vård- och omsorg kommer vidareutbildningar inom olika specialiteter såsom palliativ vård, demenssjukdom och specialpedagogik säkerligen behövas. Kostnaden per deltagare låg under 2016 på mellan 26 000 kr och 45 000 kr. Med de ökande vårdbehoven som följer av bland annat den demografiska utvecklingen kommer kostnaderna för liknande vidareutbildningar och andra specialistutbildningar öka.

På grund av de stora utmaningar som den framtida kompetensutvecklingen förväntas medföra kan arbetet behövas struktureras ytterligare genom någon form av utbildnings- och praktikcenter. Genom att samordna delar av APL (arbetsplatslärande) och VFU (verksamhetsförlagd utbildning) skulle förvaltningen kunna styra och kvalitetssäkra dessa delar ytterligare, samtidigt som verksamheternas handledaruppdrag skulle kunna avlastas något. Utformning och omfattning av ett sådant utbildnings- och praktikcenter behöver dock utredas noggrant för att tydligt visa vilka eventuella fördelar respektive nackdelar och kostnader detta skulle innebära.

Löneökningar och löneglidning

Löneavtalen har utvecklats från att i huvudsak bygga på tariffer och generella lönepåslag som förhandlades av centrala parter till att numera bygga på individuell lönesättning som bestäms på lokal nivå. Denna avtalskonstruktion ger oss som arbetsgivare större möjlighet att genomföra löneöversynen utifrån våra egna förutsättningar och prioriteringar samt utifrån en långsiktig verksamhetsplanering och budgetarbete.

För att vara attraktiva som arbetsgivare ser vi att en fortsatt god löneutvecklingen för våra medarbetare är av stor betydelse. Förvaltningen gör bedömningen att en satsning på drygt 8 mnkr är nödvändig för att stärka löneutvecklingen i vissa grupper.

Många grupper inom socialförvaltningen har påverkats av de höjda riktvärdena vid nylönesättning. Det gör att vi ser att många av våra redan anställda har en alltför låg lön i förhållande till de nya riktvärdena. För att jämna ut dessa skillnader behöver förvaltningen satsa 1,8 mnkr. Ytterligare kompensation är nödvändig eftersom de höjda riktvärdena också gör att lönerna många gånger vid nyanställning blir högre än lönen för de personer som slutar sin anställning. Baserat på tidigare års personalomsättning behövs en kompensation på motsvarande drygt 7,8 mnkr.

För de kostnadsökningar som de årliga löneöversynerna och andra lönesatsningar ger kompenseras förvaltningarna bara till viss del menar vi. Budgetramarna räknas upp med den procentuella ökningen som de lokala avtalen har gett utifrån en beräkningsmodell framtagen av stadskontorets ekonomiavdelning. Från förvaltningens sida kan vi konstatera att det inte ger förvaltningen täckning för hela den ökade lönekostnaden som uppstår under ett år. Vissa lönesatsningar beslutas av stadskontorets HR-avdelning, efter förslag från förvaltningen, och sker vid andra tidpunkter än vid den årliga löneöversynen. Dessa satsningar ger inte några öknings av budgetram. Exempel på detta är den satsning förvaltningen gjort under tre år på socialsekreterare inom barn- och ungdomsvården. Kostnaden för satsningen är för närvarande 8 tkr per år, en kostnad som bedöms öka ytterligare eftersom satsningen sträcker sig till slutet av 2018.

Åtgärd 2019	SN	ÅN	Totalt
Stärka löneutveckling	2 873 088	5 161 536	8 034 624
Kompensation-höjda riktvärden för redan anställda	1 586 880	217 152	1 804 032
Kompensation -höjda riktvärden vid nyanställning	3 340 800	4 510 080	7 850 880
Socialsekreterare	800 000		800 000

Enligt kommunens program "Lön som ett strategiskt styrinstrument" ska lönebildningen stimulera till ökad motivation, resultat, måluppfyllelse och effektivitet. Lön och anställningsvillkor ska vara konkurrenskraftiga och bidra till en tryggad personalförsörjning, på kort och lång sikt, med den kompetens som arbetsgivaren efterfrågar. Anställda med efterfrågad utbildning och/eller kompetens ska ges möjlighet till en god löneutveckling

Då löneutvecklingen numera bestäms lokalt utifrån varje kommuns förutsättningar och prioriteringar samt utifrån en långsiktig verksamhetsplanering ser vi det som oerhört viktigt att Jönköpings kommun för att vara fortsatt attraktiv som arbetsgivare även ökar den allmänna lönenivån i

kommande löneöversyner. I jämförelse med kommuner i vår närhet och i jämförelser med kommuner i liknande storlek har Jönköping en lägre lönenivå generellt. För att komma till rätta med detta behövs en långsiktig och medveten strategi.

2.5 Jämställdhet

Nämndens övergripande prioritering rörande jämställdhet är att fortsätta arbetet med jämställdhetsintegrering på systemnivå, exempelvis j-märkta mål och uppdrag i verksamhetsplanen samt en ny vägledning för jämställdhetsintegrering av beslutsunderlag och tjänsteskrivelser. Det går inte att med säkerhet peka på att åtgärderna ännu har lett till förbättrad jämställdhet.

Nämndens viktigaste frågor kommande år är:

Heltid som norm

Ekonomisk självständighet livet ut är en av regeringens sex delmål för jämställdhetspolitiken. Att förändra förväntningarna på arbetsomfattning är ett sätt att ta sig an det.

Minska ohälsan

Med en åldrande befolkning krävs aktiva åtgärder för att vi har personal som orkar och vill jobba i nämndernas verksamheter. För att den grupp som i störst utsträckning arbetar deltid behövs ett hälsotänk så att dessa orkar med arbetet. Såsom att minimera delade turer och planera schema utifrån ett hälsoperspektiv. Det är även ett sätt att arbeta med det höga ohälsotal som kvinnor i förvaltningen har.

Fler män till välfärden

- **Bryta könsstereotypa val:** En av nämndernas stora utmaningar är rekrytering av personal. En väg framåt är att aktivt arbeta för att fler män söker sig till välfärdsyrkena. Förvaltningen har projekt som fokuserar på att bryta könsstereotypa studieval.
- **Vårdnära serviceuppgifter:** Det pågår ett arbete som tittar på hur arbetet inom vård och omsorg kan delas i två delar, en som består av mer vårdnära serviceuppgifter och en som enbart handlar om vård och omsorg. En delning som skulle kunna möjliggöra en breddning av rekryteringsbasen då de vårdnära serviceuppgifterna inte kräver en vård- och omsorgsutbildning på gymnasienivå. De medarbetare som arbetar med vårdnära service blir sedan en rekryteringsbas för att läsa en vård- och omsorgsutbildning på gymnasienivå.
- **Kompetensutveckling:** Chefer och medarbetare får kompetensutveckling kring jämställdhet och genus

Följande jämställdhetsanalyser planerar nämnden att genomföra kommande år i sina verksamheter.

Jämställdhetsanalys

Nämnden planerar kommande år att genomföra jämställdhetsanalyser inom myndighetsprocessen och HS-funktionen. Analyserna är kopplade till kommunövergripande jämställdhetsmålet och de jämställdhetspolitiska målen kring en jämn fördelning av makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet och att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Verksamheterna ska följa upp: *Inom myndighetsprocessen*

- statistik kring beslut
- innehåll i utredningar (hur skrivs utredningarna)
- mötet med den enskilde (observationer)

Inom HS-funktionen

- hemrehab utifrån könsskillnader i delaktighet

Utblickarna för socialnämnden och äldrenämnden bör även fördjupas med fler analyser kring jämställdhet och jämlikhet.

2.6 Integration

Nyckeln till en lyckad integration handlar om tillgång till språket, arbete och kontakter i civilsamhället. Samverkan mellan olika myndigheter och civilsamhället är därför helt avgörande för en lyckad integration.

Samverkan med civilsamhället

Samverkan med civilsamhället fungerar väl och behöver öka samt utvecklas ytterligare för att ännu fler samarbetsprojekt mellan det civila samhället och kommunen ska komma igång för att främja nyanländas integration och inkludering. Det måste naturligtvis också göras i nära samarbete med de nyanlända.

Samverkan med andra förvaltningar och myndigheter

Jobb är en av de viktigaste vägarna för att integrera sig i samhället. Ett nära samarbete mellan socialförvaltningen, arbetsmarknadsavdelningen och arbetsförmedlingen är viktigt för att stötta nyanländas väg ut på arbetsmarknaden.

Bostadssituationen en viktig integrationsfråga

Nämndens viktigaste fråga med avseende på integration kommande år är bostadssituationen. Bostadsbristen är en fortsatt stor utmaning när det gäller nyanlända kommuninvånare. En orsak är att flera byggnationer av flerbostadshus har försenats på grund av överklaganden. Som en del av en kortsiktig lösning har kommunen därför etablerat tillfälliga lösningar, så kallade genomgångsboenden. Det finns för närvarande fem genomgångsboenden. Målet är att dessa ska vara en tillfällig lösning i väntan på riktiga bostäder.

För ungdomar som studerar utgår statlig ersättning om 750 per dygn till och med juli månad det året de fyller 20 år. Under VIP perioden kommer ca 90 ungdomar passera åldern 20 år. Det rör sig om ca 50 unga under 2019 och ca 40 unga under 2020. Samtliga ungdomar söker aktivt bostad under tiden de är placerade, men med anledning av den bostadsbrist som råder, behöver behovet av bostäder för denna grupp uppmärksammas. För att lösa bostäder för de unga som inte lyckats få en lägenhet på egen hand vid 20 års ålder kan vissa HVB eller stödboenden omvandlas till studentbostäder. Det innebär dock ett ökat uppdrag som hyresvärd för tekniska kontoret.

Följande faktorer kommer starkt att påverka flyktingmottagande och möjlighet till integration

under kommande år:

Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande

Regeringen har i mottagandeutredningen (SOU 2018:22) haft särskilt fokus på ett sammanhållet system för mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända (dir. 2015:107). Avsaknaden av helhet- och systemtänkande har lett till långa handläggningstider, väntetider, försenad etablering eller återvändande och höga kostnader för samhället och den enskilde. Utredningen förordar ett gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande där landets kommuner får en större roll i mottagandet av asylsökande. Efter ett fåtal veckor i ett obligatoriskt ”ankomstcenter”, som staten ansvarar för, ska den asylsökande anvisas en kommun, som också ansvarar för att ordna boende för den asylsökande. Om den asylsökande sedan beviljas uppehållstillstånd stannar denne i kommunen och då föreslås ansvar och uppdrag fungera som idag. Bosättningslagens principer gäller därmed från start för många asylsökande och förslaget möjliggör förberedelse för etablering tidigt efter ankomsten. Ambitionen är att den asylsökande ska komma rätt från början och att en jämnare fördelning kommuner emellan ska kunna uppnås.

I syfte att minska den oproportionerliga fördelningen mellan kommunerna som egenbosättningen innebär föreslås att eget boende för asylsökande sker under ordnade former. Dels genom att erbjuda ett ordnat mottagande där kommunerna ordnar med boende, dels genom att begränsa möjligheterna till egen bosättning genom en social prövning som utförs av Migrationsverket. Asylsökande som väljer att bo i ett eget boende som inte lever upp till kriterierna i den sociala prövningen förlorar rätten till dagernsättning och särskilt bidrag. Vidare ska asylsökande som inte klarar av sin försörjning flytta till ett offentligt anordnat boende.

Utredningens förslag till nytt ersättningssystem bygger nästan uteslutande på schablonersättningar som betalas ut utan ansökan. Kommunerna ska ersättas för sina nya uppgifter för boende för asylsökande, tidiga insatser för asylsökande och insatser för barn i ankomstcentra. Staten ska också ersätta kommunerna för initiala kostnader för mottagande av nyanlända invandrare, inklusive försörjningsstöd de två första åren, genom schablonersättningar.

Om de nya förslagen i mottagandeutredningen träder i kraft 2020 innebär förslagen ett betydande uppdrag för kommunen att ordna boenden för ovan nämnda målgrupp. I mottagandet hittills har ca en tredjedel utgjorts av anvisning till kommunen och ca två tredjedelar har varit asylsökande som valt att bosätta sig på egen hand. Behovet av genomgångsboenden och fortsatta byggnationer av flerbostadshus i kombination med lägenheter i allmännyttans och privata fastighetsägares bestånd kommer att vara absolut nödvändigt.

Lag (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Den tillfälliga migrationslagstiftningen som började gälla den 20 juli 2016, lag (2016:752) om tillfälliga möjligheter att få uppehållstillstånd och som ska gälla fram till 19 juli 2019, har haft den effekt som regeringen eftersträvat, nämligen att minska mottagandet av asylsökande till Sverige. Den viktigaste ändringen i den tillfälliga migrationslagen är att uppehållstillstånden som ges på grund av asylskäl är tillfälliga och att familjeåterföreningar också inskränkts för de som får flyktingstatus.

Mycket talar för att den tillfälliga lagen i någon form kommer att förlängas efter 19 juli 2019, men eftersom detta inte är klart i skrivande stund, skulle en annan och mer generös lagstiftning kunna innebära ett ökat mottagande av asylsökande till Sverige igen. Hur Sverige tillsammans med övriga EU-länder kommer fram till gemensamma lösningar i mottagandet av asylsökande påverkar

mottagandet under VIP-perioden.

Möjligheten att placera ensamkommande barn i annan kommun begränsas (SfU20)

Lagändringen som börjar gälla den 1 juni 2018 begränsar en kommuns möjligheter att placera ett asylsökande ensamkommande barn i en annan kommun. En kommun som av Migrationsverket fått i uppdrag att ta emot ett ensamkommande barn ska bara kunna placera barnet i en annan kommun om kommunerna kommer överens om placeringen, om placeringen sker med stöd av gällande lagar som rör barns och ungas vårdbehov eller om det finns särskilda skäl med hänsyn till barnets vårdbehov eller barn som har behov av särskilt skydd.

Syftet med lagändringarna är att få en jämnare fördelning av mottagandet av ensamkommande barn mellan landets kommuner. För Jönköpings kommun innebär lagändringen under VIP-perioden att verksamheter för asylsökande barn, hem för vård eller boende och stödboende, behöver finnas kvar och det kan också bli aktuellt med överenskommelser om mottagande med länets övriga kommuner.

Schablonersättningar för mottagandet av ensamkommande barn och dess konsekvenser

Under VIP perioden kommer med stor sannolikhet schablonersättningarna om 750 kr per dygn för unga över 18 år och 1350 kr per dygn för barn under 18 år att bestå. Huruvida ytterligare tillfälliga kommunbidrag för gruppen ensamkommande som fyllt 18 år och som har avvisningsbeslut kommer att tillkomma under åren 2019-2021 är oklar.

För barn som vårdas med stöd av lagen om vård och unga (LVU) eller uppfyller förutsättningar för vård enligt LVU men vårdas enligt SoL får kommunen ersättning från staten för faktiska vårdkostnader. För barn och unga med mycket stora vårdbehov, men som inte fullt ut uppfyller förutsättningarna för vård enligt LVU, kommer schablonersättningarna inte kunna täcka kostnaderna för vårdkostnaderna. Om Migrationsverket väljer att göra en för snäv bedömning av hur kvalificerade vårdbehov för denna grupp ska tolkas kan konsekvensen bli kraftigt ökade kostnader för externa placeringar.

2.7 Digitalisering

Välfärdsteknologi och digitala tjänster

Välfärdsteknik handlar om hur digital teknik kan bidra till att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet och självständighet för personer som har eller löper risk att få en funktionsnedsättning. Socialförvaltningen har beslutat att under kommande år anskaffa och utveckla användandet av tjänster och produkter inom detta teknikområde. Implementering av välfärdsteknologi i kommunen är ett medel för att uppnå en likvärdig och jämlik vård och omsorg där den enskilde erbjuds och kan välja vård- och omsorgstjänster, inklusive digital välfärdsteknik. Det kan bland annat handla om fjärrtillsyn via videoteknik, mobila trygghetslarm med möjlighet till GPS-positionering, aktivering av personer som drabbats av stroke eller demens med hjälp av virtuella cykelturer eller promenader. Nämndens budgetförslag innebär dock en reducering av förvaltningens kapacitet vad gäller utvecklingen av välfärdsteknik motsvarande två tjänster.

Nytt verksamhetssystem

Socialförvaltningen har under årets början slutfört upphandlingen av nytt verksamhetssystem för förvaltningen. Det system som upphandlats levereras av Pulsen och heter Combine och kommer att ersätta Sofia och Magna Cura. Även TES kommer att bytas ut mot Kompanion och Phoniro som är underleverantörer till Pulsen. Avtalet är skrivet för att inkludera all framtida utveckling av de avtalade delarna och tillgänglighetskraven är extremt högt satta. Viten för försenade leveranser och driftstörningar är också avtalade. Den totala avtalstiden är på 7-22 år. Pulsen vann upphandlingen tack vare att de har mycket funktioner, men framför allt en god användarvänlighet. Upphandlingen gällde även för övriga länets kommuner där ytterligare tio kommuner valt att införa Combine.

Det nya verksamhetssystemet är upphandlat utifrån att det ska vara:

- modernt, användarvänligt och intuitivt system,
- anpassat för aktuella lagrum,
- stödja ett processororienterat arbetssätt,
- stödja nya dokumentationsstandarder,
- anpassat för mobilt arbetssätt med bärbara datorer, surfplattor och telefoner samt
- erbjuda medborgaren ett stort utbud av e-tjänster där medborgaren ska kunna följa sitt ärende.

Att byta verksamhetssystem var mer eller mindre nödvändigt för att kunna följa dagens utveckling mot digitaliseringen och ny dokumentationsstandard. Att driva den utvecklingen i gamla system hade varit väldigt kostsamt. Det nya avtalet ger en högre månadskostnad vilket motiveras av att utvecklingskostnaderna kommer att sjunka drastiskt. Initialt faller införandekostnader ut till leverantör, men även som arbetstid inom förvaltningen där ett projekt sköter implementering och utbildning.

Införandekostnaderna till Pulsen uppgår till 4 271 tkr och den löpande kostnaden per år är 3 834 tkr.

E-handel

Under 2018 införs ett e-handelssystem i kommunen, e-handeln bedöms omfatta leverantörsfakturer om totalt cirka 500 mnkr.

Nyttor med systemet förväntas vara effektivisering av såväl inköps- eller beställningsprocessen som fakturahanteringsprocessen. Systemet bedöms också öka kommunens avtalstrohet eftersom det styr in kommunens certifierade beställare till att avropa från kommunens gällande avtal. Ett e-handelssystem bedöms också skapa kraftigt förbättrade möjligheter att följa upp olika typer av inköp i kommunen. Mer detaljerad statistik kan tas fram för olika grupper av varor och tjänster, vilket ger värdefull information inför förnyade upphandlingar.

De intäkter som följer av e-handel utgörs främst av arbetstid som frigörs genom effektivare inköpsprocesser, till exempel minskad tid på beställningar och fakturahantering, samt lägre priser på inköpta varor och tjänster.

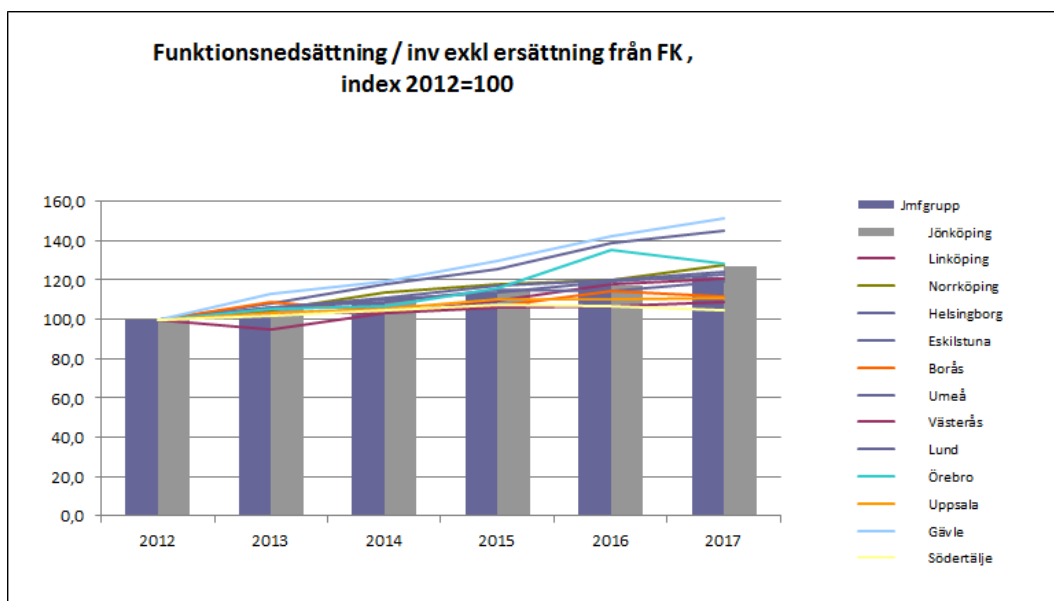
E-lärande

Socialförvaltningen har kommit långt i arbetet med en systematisk planering vad gäller kompetensutveckling. Det innebär att det finns en struktur för kompetensutveckling i olika nivåer beroende på medarbetarnas behov av utbildning. Som en effekt av detta har socialförvaltningen arbetat fram en play-kanal för produktion av webb-filmer för den typen av utbildning som är mer av informativ karaktär och där syftet är att medarbetaren ska tillgodogöra sig kunskaper kring vissa rutiner och arbetssätt. Dessa utbildningar kompletteras med workshops och mer dialog inriktade utbildningar anpassat till målsättningen för utbildningen. Socialförvaltningen kan konstatera att satsningen fallit väl ut med bland annat över 100 000 visningar under 8 månader 2018. Vidare visar utvärderingar på en positiv respons från vikarier som introduceras i verksamheten. Socialförvaltningens satsning uppmärksammas också av andra kommuner som visar ett stort intresse för det utvecklingsarbete som bedrivits.

2.8 Omvärldsbevakning

Inom socialnämndens område ökar kostnaderna kraftigt. Eftersom detta gäller alla kommuner i Jönköpings storlek så kan man beskriva det som att socialnämndsverksamhet är en verklig tillväxtbransch. I nedanstående beskrivning jämför vi Jönköping med tolv andra kommuner i vår storleksordning; Uppsala, Linköping, Örebro, Västerås, Helsingborg, Norrköping, Umeå, Lund, Borås, Eskilstuna, Gävle och Södertälje. Den genomsnittliga befolkning i gruppen uppgick 2017 till 135 330 invånare och befolkningstillväxten mellan 2012 och 2016 varierade mellan 5 och 9 procent, genomsnittet var 7 procent. Befolkningsmässigt utgör Jönköping mediankommun i gruppen.

Nedan redovisas i ett antal diagram tillväxten i nettokostnad **per invånare** mellan 2012 och 2017, där 2012 utgör basåret.

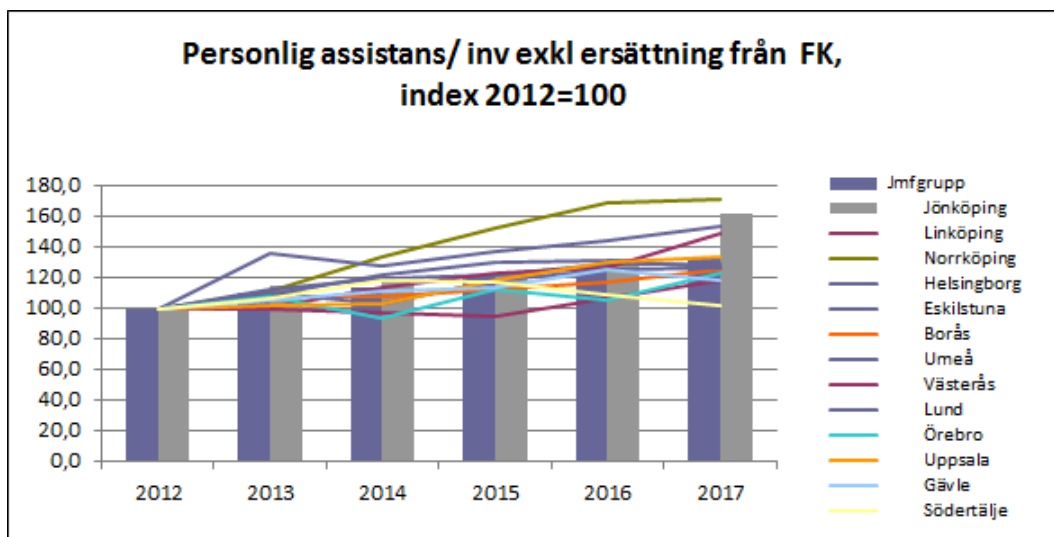

Av socialnämndens kostnader utgör funktionshinderomsorgen drygt 60 procent. Nettokostnaden per invånare ökade med 27 procent mellan 2012 och 2017. För jämförelsegruppen var ökningen

under samma period 22 procent. Variationen i kommungruppen var mellan 5 och 51 procent.

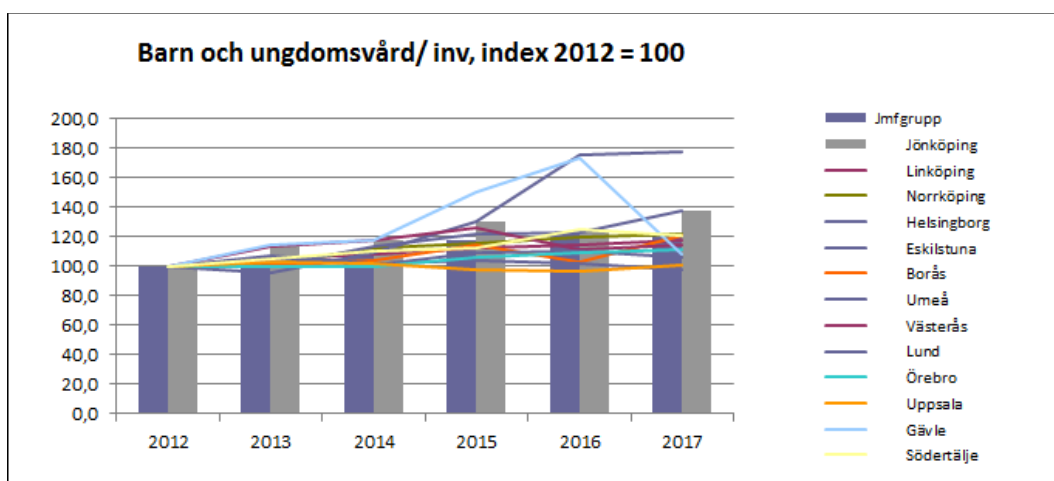
Att tillväxten per invånare för funktionshinderomsorgen, i jämförelsegruppen, totalt uppgick till 22 procent, samtidigt som befolkningstillväxten var 7 procent, innebär att verksamheten vuxit med 29 procent under en femårsperiod. Under samma period har motsvarande tillväxt i Jönköping varit 33 procent.

Den kraftigaste ökningen sker inom personlig assistans.

I Jönköping växte nettokostnaden per invånare för personlig assistans med 62 procent mellan 2012 och 2017, i jämförelsegruppen var tillväxten 34 procent under samma period. Störst var ökningen i Norrköping, 71 procent och lägst ökning hade Södertälje med 2 procent.

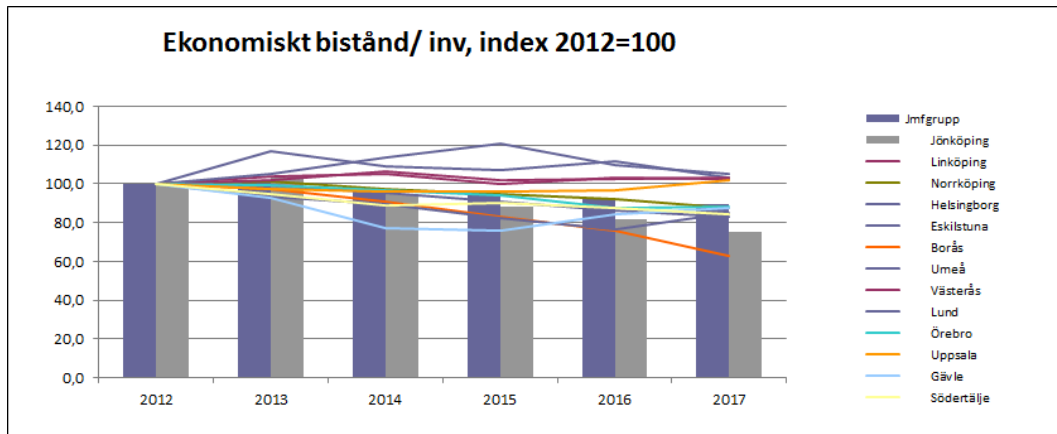
Inom området individ- och familjeomsorg uppvisar barn och ungdomsvården följande kostnadsökningar per invånare sedan 2012:

Barn och ungdomsvård utgör ca 1/4-del av socialnämndens verksamhet. Kostnaderna per invånare ökade i Jönköping med 37 procent och i jämförelsegruppen med 20 procent, mellan 2012 och 2017. I jämförelsegruppen är variationen i kostnadsökningen mycket stor allt från +77 procent i

Helsingborg till en minskning med -2 procent i Umeå.

Glädjande nog har försörjningsstödet, som utgör 10 procent av socialnämndens verksamhet, minskat mellan 2012 och 2017 med 25 procent per invånare i Jönköping. I jämförelsegruppen var minskningen per invånare 10 procent. Även här var variationen mycket stor mellan -37 procent i Borås och + 5 procent i Lund.

2.9 Framåtblick

Boende och boendesituationen

Förvaltningen har inlett en utredning kring hur det bostadssociala arbetet kan genomföras på ett sammanhållet, hållbart och kostnadseffektivt sätt. Fokus för utredningen är att flera grupper exempelvis blir kvar i långvariga institutionella placeringar på grund av att ordinarie bostadslösningar saknas. Detta innebär stora kostnader för socialnämnden.

En övergripande inventering har gjorts för att sammanställa hur många institutionsplaceringar som skulle kunna avslutas respektive undvikas genom alternativa bostadslösningar. Det som föreslagits är bostadssociala kontrakt eller alternativet träningslägenhet, som har en högre grad av uppföljning och insats kopplat till individuell bedömning.

Barn och ungdom, funktionshinderomsorgen, funktionen för ensamkommande barn och ungdomar, mottagningen för våldsutsatta och missbrukarvården är aktuella målgrupper för denna utredning. I dessa grupper kan det vara aktuellt att vidare utreda möjligheten till olika bostadslösningar som ett alternativ till eller undvikande av institutionsplacering. För att bättre säkerställa omfattningen av dessa alternativ krävs en djupare utredning. Vad en snabb bedömning visar är att behovet inom de olika målgrupperna är varierande och att lösningarna kräver anpassning efter respektive situation. ”Från behandlingshem” är idag en högt prioriterad grupp, men skulle inom ramen för ex. modellen med träningslägenheter, kunna prioriteras ännu högre utifrån ett kostnadseffektivt perspektiv. Det är dock viktigt att påpeka att det samtidigt innebär att någon annan individ med ett uttalat bostadsbehov därmed får lov att stå tillbaka. Det totala antalet bostäder att använda till de grupper som uttrycker bostadsbehov blir inte större. Vad det skulle innebära rent ekonomiskt är i dagsläget svårt att svara på men det finns en tilltro att högre tillgång till bostäder skulle kunna ge fler alternativa lösningar till en förmodad lägre kostnad.

Personlig assistans

Den huvudsakliga förklaringen till att funktionshinderomsorgens kostnader ökat mycket de senaste åren är utvecklingen vad gäller personlig assistans. Lagen gällande personlig assistans har inte förändrats. Däremot har tolkningen, alltså rättspraxis, förändrats kraftigt de senaste åren. Detta har inneburit att många människor har blivit av med sin personliga assistans via Försäkringskassan och har fått vända sig till kommunen för hjälp i stället. I vissa ärenden gör kommunen en liknande bedömning som Försäkringskassan, att behoven hos den enskilde inte leder till att det blir fråga om personlig assistans enligt LSS, lagen med särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade. I många fall kvarstår dock ett stort hjälpbehov, antingen med stöd av LSS eller med stöd av Socialtjänstlagen, SoL. Detta har ökat kostnaderna radikalt de senaste åren.

Övervältring från Försäkringskassan

Under 2017 har Försäkringskassan beslutat om indragning av personlig assistans enligt Socialförsäkringsbalken (SFB) för 32 personer. Av de som har avslutats under året har 28 personer (87,5 %) fått ett beslut om personlig assistans enligt LSS. Övriga har fått andra kommunala insatser. I samtliga fall står kommunen för hela kostnaden. Denna utveckling av övervältring har varit större i Jönköping än i vissa andra delar av landet. Sedan 2014 har Försäkringskassan haft en neddragning på 23% i Jönköpings län, i övriga landet ligger snittsumman på 8%. Detta har för funktionshinderomsorgen varit mycket ekonomiskt kännbart och för 2017 var underskottet för insatsen personlig assistans närmre -50 mnkr.

Bedömningen är att inflödet av avslag från Försäkringskassan den senaste tiden lugnat sig något, åtminstone utifrån handläggarnas perspektiv. Regeringen har gett besked om ny lagändring, från 1 april 2018, som tar bort effekten av en dom som annars hade kunnat ge en ännu större våg av ärenden som gick över till kommunen. Försäkringskassans tvåårsomprövningar har för tillfället upphört. Oavsett hur den framtida utvecklingen ser ut gällande ytterligare omprövningar från Försäkringskassan så har kommunen ett fortsatt ansvar för dem som redan drabbats av den nya tolkningen av rättspraxis. Detta är människor som kommer behöva stöd och hjälp under resten av deras liv, varför kostnadsökningen som vi sett den senaste tiden kommer att bestå.

LSS-utredning skjuts upp

Regeringen har beslutat att slutredovisningen på den LSS-utredning som pågår kommer skjutas upp till december 2018. Direktiven har även ändrats på så sätt att förslagen inte villkoras med någon kostnadseffektivisering. Det är tänkbart att det i utredningen presenteras ett förslag om ett huvudmannaskap för insatsen personlig assistans, vilket kan innebära en större tydlighet runt insatsen. Men osäkerheten är stor. Det troliga är att kommunen fortsatt kommer att få hantera en stor kostnad för denna insats. För 2018 är prognosen att insatsen kommer att kosta kommunen ca 55 mnkr mer än vad som är budgeterat.

Ny lagstiftning och samarbetet regionen-kommunen

Från och med årsskiftet 2017/2018 började en ny lag att gälla, Samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård, och denna innebar omfattande förändringar för båda huvudmännen.

Intentionen med lagen är dels ökad samverkan mellan berörda parter men också att hen inte ska vistas på sjukhus när hen inte är i behov av sjukhusvård. Hen ska inte åka till sjukhus om behoven kan tillgodoses hemma och hen ska heller inte ligga kvar på sjukhuset när behovet av den typen av vård upphört. Förändringen har ställt mycket större krav på kommunernas beredskap att kunna ge vård och omsorgen, men även till viss del också på primärvårdens läkarmedverkan. Den nya lagen ersätter den tidigare betalningsansvarslagen och en överenskommelse mellan Region Jönköpings län och kommunerna i länet har skett där det bland annat regleras när betalningsansvar inträder för kommunerna.

Vi kan redan konstatera att det finns behov av att professioner som idag inte arbetar helger kommer behöva göra det vid de tillfällen under året då ”röd dag” sammanfaller med helg. Detta berör grupperna handläggare, arbetsterapeuter och fysioterapeuter/sjukgymnaster. Även hemtjänsten behöver utöka sin bemanning med personer som kan planera förändrade insatser på helger och ”röda dagar”.

Behov av samordnare på grund av nytt IT-system

Redan under våren 2017 har det varit nödvändigt att tillsätta en ny funktion i socialförvaltningen. Anledningen till detta är bytet till nytt IT-system i länet, Cosmic Link, för informationsöverföring mellan huvudmännen i samband med in- och utskrivning från sjukhus. Medarbetarna som arbetar med denna funktion ”operativa samordnare för Cosmic Link” har som uppdrag att sortera alla inskrivningsmeddelande, kallelse till vårdplanering med mera och skicka meddelande till de medarbetare i socialförvaltningen som berörs av varje enskild person som ligger inlagd på sjukhus. Anledningen till att denna sortering är nödvändig är att det, i Cosmic Link, inte finns möjlighet att fördela de aktuella ärendena utifrån geografi eller annat i kommunerna. Det finns ännu ingen teknisk lösning som gör att denna funktion som samordnare kan avvecklas men det kommer ske en uppdatering av Cosmic Link under hösten och förhoppningar finns att det då ska gå att fördela ärenden utifrån geografi.

Utöver ovanstående förändringar som är föranledda av ny lagstiftning och nytt IT-stöd leder regionens pågående förändringsarbete till ett ökat kommunalt uppdrag och ansvar. Regionens ambition att förlägga mindre vård på sjukhus och mer vård utanför sjukhus innebär att fler och mer sjuka personer kommer få sin vård och omsorg i hemmet av kommunalt anställda medarbetare.

Flera orsaker bakom ökade kostnader

Under 2017 ökade antalet dagar med betalningsansvar för kommunen drastiskt. Kostnaden uppgick till 7,5 mnkr. Budget var 1,3 mnkr. Orsakerna har varit flera:

- En anledning var att vi stängde en rehabenhet före sommaren för att finansiera utökningen av hemteam. Hemteam var dock inte i gång förrän i oktober.
- Vi har även identifierat brister i flödet på myndighetsenheten på grund av det förändringsarbete som pågår men också brister i flödet i hemteam och i verkställigheten.
- Vi har haft bekymmer med tempot på renovering av lägenheter som påverkar vår möjlighet att anvisa lägenheter och frigöra korttidsplatser. Arbete pågår kontinuerligt för att komma till rätta med dessa orsaker.
- Vi ser också en markant skillnad på antalet dagar med betalningsansvar i samband med sommar och andra helger då regionen har färre öppna vårdplatser, detta är en orsak som vi har svårare att påverka.

Sedan 1 mars 2018 har vi i överenskommelse med regionen ett nytt sätt att räkna antalet dagar med betalningsansvar. Vad det får för ekonomiska konsekvenser är för tidigt att säga.

Ytterligare en faktor som påverkar det kommunala vård- och omsorgsuppdraget är att allt fler personer idag räddas till livet vid svåra olyckor, komplikationer i samband med förlossning och svåra sjukdomstillstånd. Det är inte ovanligt att de får stora funktionshinder och därmed är i behov av mer komplex omsorg och hälso- och sjukvårdsinsatser i hemmet. Insatser som sker av kommunens verksamheter.

Nytt från 1 januari 2019 är att betalningsansvarsreglerna förändras även för målgruppen psykiskt funktionshindrade, vilket innebär att kommunen behöver vara beredda att ta hem individer med snabbare planering än idag. Förändringen handlar om att idag ha ett betalningsansvar efter 30 dagar och från 1 januari 2019 ha det redan efter 3 dagar, som för den somatiska gruppen. Verksamheten behöver förbereda sig på detta, vilket innebär att funktionshinderomsorgen i första hand kommer att stärka upp boendestödet för snabbare omställningar. Det är även troligt att behovet av antalet korttidsplatser ökar. Beräknad kostnad är minst 1,5 mnkr.

Fler personer med omfattande vård- och omsorgsbehov

En identifierad förändring som har visat sig få konsekvenser i hela socialförvaltningen är att de kommunmedborgare som är i behov av förvaltningens serviceinsatser blir både äldre, sjukare och har mer omfattande omvårdnadsbehov. Bakgrunden till detta kan vara flera orsaker, dels att medellivslängden i stort ökar och dels att vi med hjälp av teknik och medicin lyckas förlänga livslängden för flera. Det är också tydligt att de personer som tidigare vårdades inom sjukvården nu i större grad finns hemma i ordinärt och särskilt boende och förväntas få den vård och omsorg de är i behov av med hjälp av kommunala insatser. Denna trend är tydlig inom såväl äldreomsorg som funktionshinderomsorg och påverkar båda funktionerna, liksom hälso- och sjukvårdsfunktionen.

De faktiska konsekvenserna av detta innebär bland annat att patrullverksamhetens uppdrag ökar och att fler personer är i behov av extra vak dygnet runt. Detta innebär både ökade kostnader i form av personalutökning och problem som att befintliga lokaler begränsar utförandet. Det ställs också högre kompetenskrav på socialförvaltningens personal då de behöver utföra mer kvalificerade sjukvårdsuppgifter. Ett exempel på sådant är att antalet dialyser som görs hemma ökar.

Trots att äldrenämnden varje år kompenseras för en utökad demografi är det inte möjligt att inkludera målgruppen i den uppräknigen. Anledningen är att målgruppen är så vård- och omsorgskrävande och därmed även kostnadskrävande, så de generella uppräkningssatserna gäller inte i dessa fall. Dessa individer kostar mer. I takt med att de även blir fler kan det konstateras att förvaltningen har en underkapacitet både när det gäller den tid som vård- och omsorgspersonal måste lägga på hembesök för att tillgodose behoven hos dem som bor i ordinärt och särskilt boende. Denna underkapacitet gäller också resurser till de enheter dessa personer vistas på under en korttidsvistelse.

Äldremiljarden

Regeringen beslutade i april 2015 att prioritera arbetet med insatser för äldre i syfte att skapa ökad trygghet och kvalitet för den enskilde. Stimulansmedel fördelades till landets kommuner för riktade insatser under tre år, 2016-2018. Den största delen av dessa statliga stimulansmedel har tillfallit äldreomsorgen i Jönköpings kommun men då även funktionshinderomsorgen ger stöd åt en hel del äldre med funktionshinder tillföll ca 2 mnkr funktionshinderomsorgen. Medlen har använts för att intensifiera kvalitetsarbetet för äldre med funktionshinder. Tre tjänster inrättades under våren

2015 med olika inriktning, men med det gemensamma syftet att öka kvaliteten för de äldre i funktionen.

Projektet hälsa i harmoni

En av tjänsterna har inrättats för att främja den somatiska hälsan för målgruppen psykiskt funktionshindrade. Personer med varaktig psykisk ohälsa och psykiska funktionshinder har oftast även en nedsatt fysisk hälsa men få sjukvårdskontakter inom somatisk vård. Målgruppen har ett tidigt åldrande på grund av sjukdomar som förkortar medellivslängd med upp till 15-20 år. Projektet "Hälsa i harmoni" är ett kunskaps- och utbildningsprojekt för att främja ett hälsosamt fysiskt åldrande riktat till socialpsykiatri. Ett utbildningsprogram och studiematerial har utarbetats i form av kompendier, filmer och stödmaterial till medarbetare och chefer. Under 2018 genomförs en utbildningsinsats som omfattar alla medarbetare. Studiecirkel sker även tillsammans mellan brukare och medarbetare. Ett 30-tal medarbetare inom socialpsykiatri har utbildats till hälsostödjare och ansvarar för utbildning till sina arbetskamrater inom enheten.

Metodhandlare

Två tjänster har inrättats som metodhandledartjänster. Metodhandledarna har haft i uppdrag att med särskilt fokus på äldre främja hälsa genom delaktighet och inflytande samt genom stöd till en meningsfull fritid. En pensionsplan med tillhörande samtalsstöd har tagit fram för stöd till den enskildes förberedelse inför pension från daglig verksamhet. Inom område boende korttids har flera aktiviteter genomförts som tex. kartläggning av behov av fritidsaktiviteter, terapihund och läsombud vilka liksom pensionsplanen även fortsatt behöver samordnas och utvärderas för att kunna upprätthållas. Kunskap om att åldras med funktionsnedsättning och innebörden av ett äldreperspektiv har spridits i intern utbildning och handledning.

Vi har idag stora utmaningar med kompetensförsörjning inom funktionshinderomsorgen med både rekrytering av nya medarbetare, att hitta personer med rätt kompetens och att kunna behålla de medarbetare vi har. Därför blir det särskilt viktigt att den personal vi har får stöd och utbildning för att klara av sina uppdrag utifrån gällande krav. Med detta som grund har metodhandledartjänsterna också använts för att ge ytterligare metodstöd till medarbetare genom ett utökat antal platser i funktionshinderomsorgens Plattformutbildning samt metodhandledning för personal på såväl grupp- som individnivå. Tjänsterna har möjliggjort att äldreperspektivet lyfts tillsammans med andra frågor som hälsofrämjande bemötande och förhållningssätt.

Ökat medborgarens delaktighet och inflytande

Med hjälp av tjänsterna som finansierats av äldremiljarden har funktionshinderomsorgen allt mer systematiskt kunnat använda metoder för medborgares delaktighet och inflytande på verksamhetsnivå som Delaktighetsmodellen och fokusgrupper. Tjänsterna är viktiga att behålla för ett fortsatt stöd enligt ovan. Inte minst eftersom vi ser en utveckling där vi har svårt att rekrytera medarbetare med rätt utbildning och erfarenhet och vi behöver ge förutsättningar för dem att göra ett gott arbete för och tillsammans med den enskilde medborgaren.

Utblick

För mer information hänvisas till "Utblick 2030" som presenterades till socialnämnden i maj 2018.

Kostnadsutveckling funktionshinderomsorgen

Nettokostnaderna avseende funktionshinderomsorgen i Jönköpings kommun uppgår 2017 till 864 mnkr. År 2005 var nettokostnaden för motsvarande verksamhet 382 mnkr, vilket innebär att dessa ökat med i genomsnitt 7,0 procent per år.

De olika boendeformerna utgör ungefär hälften av funktionens kostnader. Därefter i storleksordning kommer personlig assistans och öppen verksamhet. I öppen verksamhet ingår exempelvis hemtjänst, boendestöd, daglig verksamhet och träffpunkter.

Kostnaderna för boendeformer har under perioden 2005-2017 genomsnittligt ökat med 7,3 procent per år. Nettokostnaderna för personlig assistans har under samma period genomsnittligt ökat med 10,3 procent per år. Under samma period har öppen verksamhet expanderat med 6,1 procent per år.

Volymutveckling funktionshinderomsorgen

För den dyraste insatsen, boende, så har volymen vuxit med i genomsnitt 4,1 procent per år under perioden. Personlig assistans har i genomsnitt en betydligt lugnare utveckling med plus 2,2 procent per år. Där skedde en kraftig ökning mellan 2005 och 2010, därefter stagnerade utvecklingen. Sedan 2015 är det återigen en svag ökning.

Den viktade volymtillväxten för öppen verksamhet, inklusive hemtjänst, under perioden 2005-2017 har varit 5,5 procent per år.

En stor del av volymökningen då det gäller boende beror på att andelen i olika åldersgrupper som får boendebeslut tenderar att öka. Nedan tabell visar hur många av 1 000 personer i varje ålderskategori som fått boendebeslut.

Ålder	2005	2010	2015	2016	2017
0-19	0,0	0,2	0,2	0,2	0,3
20-24	2,4	1,2	3,6	4,1	3,4
25-34	4,1	3,7	4,2	4,5	5,0
35-44	5,5	5,3	4,9	5,0	4,9
45-54	5,0	6,6	6,6	6,7	6,5
55-64	4,6	6,6	7,4	7,6	8,6
65 -w	1,2	2,5	3,2	3,4	3,5
Summa	2,8	3,4	3,8	3,9	4,1

Om tendensen med ökande andelar som får boendebeslut håller i sig kommer det att få stora konsekvenser för kommunens ekonomi. Vi kan dock i dagsläget inte se någon rimlig förklaring till att trenden inte skulle hålla i sig.

Kostnad per insatstyp

Den genomsnittliga kostnaden för ett boendebeslut år 2017 var 640 tkr, kostnaden 2005 var 450 tkr. I besluten ingår alla former av boenden såsom servicebostäder och äldreboenden.

Kostnaden för boendeformer har då ökat med i genomsnitt 3,0 procent per år sedan 2005, under samma period har omsorgsprisindex (OPI) ökat med i genomsnitt 2,8 procent per år.

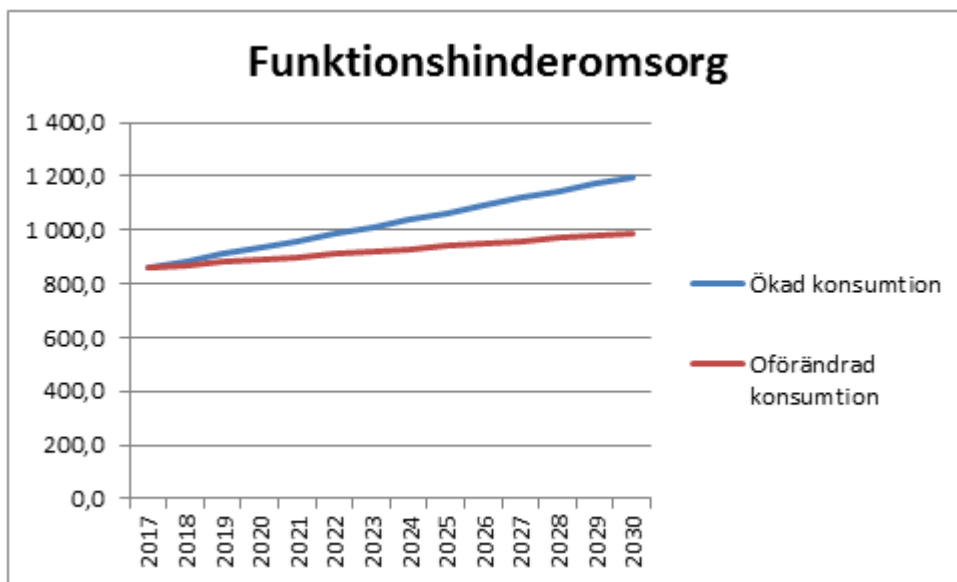
Det innebär att verksamheten relativt väl parerat det kostnadstryck som följer av ökande vårdtyngder och ökande krav på bemanning och lokalutformning med mera.

Den genomsnittliga nettokostnaden för insatsen personlig assistans var 2005 ca 250 tkr. År 2017 hade denna ökat till 620 tkr, vilket innebär att den genomsnittliga årliga kostnadsökningen under perioden var 7,3 procent. I denna kostnadsökning inryms såväl Försäkringskassans omprövningar av assistansbeslut, vilket innebär att kommunen betalar för fler timmar per ärende än tidigare, dessutom tillkommer ökade kostnader för dubbelbemanning.

Den genomsnittliga kostnaden för öppen verksamhet; boendestöd, hemtjänst och daglig verksamhet har utvecklats något långsammare än OPI mellan 2005 och 2017.

Sammanfattningsvis utvecklas funktionshinderomsorgens kostnader per enhet i takt med OPI, det stora undantaget är personlig assistans.

Sammanfattningsvis har vi gjort två prognoser fram till 2030 avseende funktionshinderomsorgens kostnader. I den mest sannolika prognosen, där andelen beslut per åldersgrupp fortsätter att utvecklas på samma sätt som 2010 -2017 kommer volymerna att öka med 2,6 procent per år och kostnaderna att öka med i genomsnitt 24 mnkr per år. I alternativet med oförändrad konsumtion kommer ändå en volymökning att ske på 1,0 procent däremot stannar kostnadsökningen på 8,0 mnkr per år.

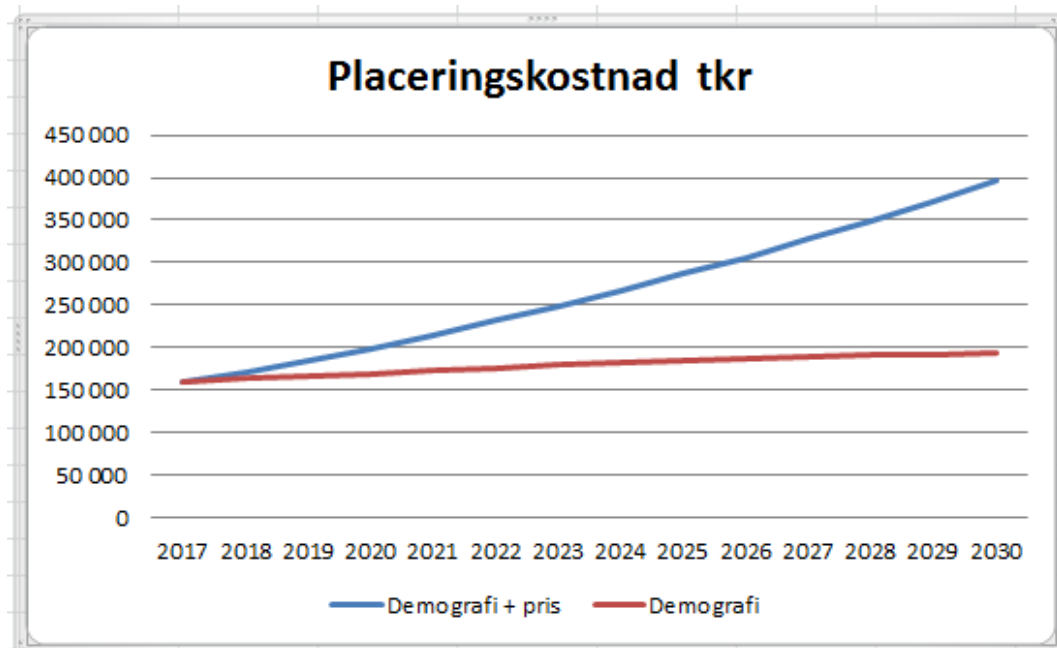
Kostnadsutveckling barn- och ungdomsvården

Kostnaden för barn och ungdomsvård har ökat med i genomsnitt 6,4 procent per år under perioden 2005-2017. En stor del av förklaringen, åtminstone under senare år, är den kraftiga prisökningen för familjehemsvård. Samtidigt har den ökning som skett i antal placeringar totalt varit på institutionsplaceringar. Antalet familjehemsplaceringar totalt är lägre än 2008 och andelen familjehemsplaceringar har minskat.

Det finns också en demografikomponent bakom kostnadsökningen, men ökningen drivs mer av andra faktorer än demografin.

Trots detta kommer kostnaderna för barn och ungdomsvården sannolikt att öka kraftigt under perioden fram till 2030. I nedanstående bild inryms två prognoser, dels en där vi enbart räknat med kostnadsökningar till följd av demografin, dels en där vi förutsätter samma kostnadsutveckling per placering som det var 2005-2017. Om det senare fallet skulle inträffa innebär det en genomsnittlig

kostnadsökning på 18 mnkr per år fram till 2030.

Demografisk utveckling

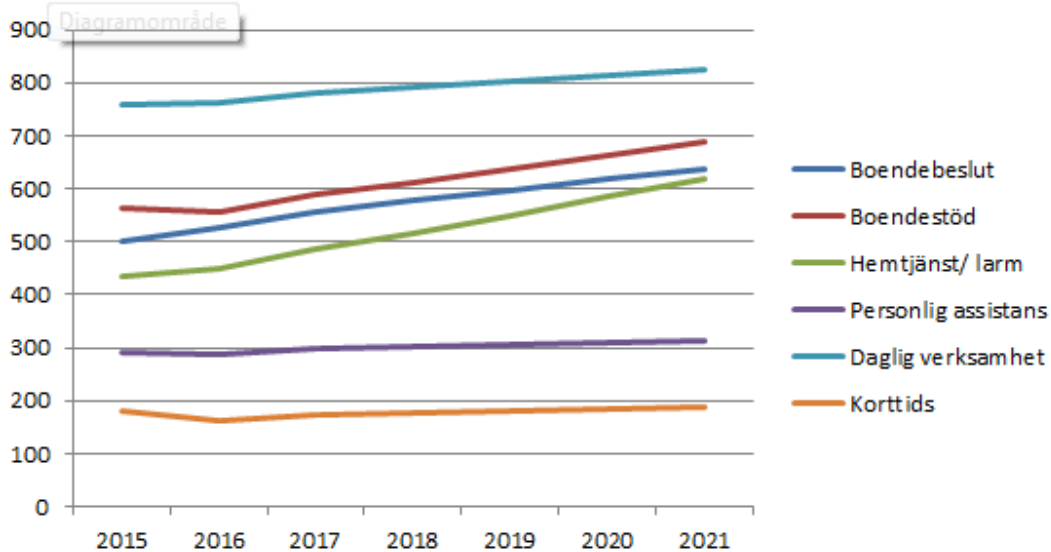
Inom funktionshinderomsorgen ökar andelen beslut inom respektive åldersklass, detta tillsammans med den ökande befolkningen är huvudförklaringen till ökande kostnader för funktionshinderomsorg. På senare år bidrar också övervältringen av ansvar från Försäkringskassan till de kraftigt ökade kostnaderna avseende personlig assistans.

I utblick 2030 är vår huvudprognos att andelen beslut per åldersklass fortsätter att öka i samma takt som det gjort historiskt 2005-2017. Nedan åskådliggörs hur vi bedömer utvecklingen under planperioden av antal beslut för de beslutstyper som har störst ekonomisk betydelse.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Boende	500	528	558	578	597	617	637
Boendestöd	564	558	588	613	638	663	689
Hemtjänst/ larm	433	451	485	517	550	585	621
Personlig assistans	291	287	299	302	305	309	312
Daglig verksamhet	759	763	780	792	802	814	825
Korttids	182	164	175	178	181	185	189

Utvecklingen kan också åskådliggöras grafiskt.

FO Volymutveckling (beslut)

De ekonomiska konsekvenserna av denna volymutveckling bör inarbetas i kommunens vip-process. Beräknad kostnadsökning per beslutstyp framgår av nedanstående tabell:

	mnkr
Boende	12,6
Boendestöd	2,0
Hemtjänst	2,9
Personlig assistans	1,9
Ledsagning	-0,1
Kontaktperson	0,4
Daglig vht	1,2
Avlösning	0,1
Korttids	1,0
Summa	21,9

Observera att raden personlig assistans enbart omfattar ökningen i antal beslut, den fördyring per beslut som sker då Försäkringskassan omprövar besluten regleras särskilt i verksamhets- och investeringsplan 2019-2021.

För 2018 erhöll inte socialnämnden någon kompensation för demografi, vilket är en stor del av förklaringen till den del av funktionshinderomsorgens underskott som inte härrör sig till personlig assistans.

Med nuvarande kunskap om hur antal beslut för olika typer av ärende förändras bör således ramen för funktionshinderomsorgen ökas med 21,9 mnkr/ år. När det gäller boendebeslut så finns ofta ett glapp mellan beslut och verkställighet av beslutet, kommunens kostnader uppstår inte förrän beslutet verkställs.

Under 2017 fanns över 30 ej verkställda boendebeslut, i april 2018 finns fortfarande 15 ej verk-

ställda beslut och 2019 kommer tre nya boenden att startas upp. Driftskostnaden för tre nya boenden bedöms till 18,0 mnkr, vilket bör regleras. Volymkompensation, inklusive start av tre nya boenden bör därför vara $21,9+18,0-12,6 = 27,3$ mnkr

Också inom individ- och familjeomsorg finns en demografisk komponent i kostnadsökningarna. Den är dock relativt liten. Den volymökning i antal placeringar som sker styrs mer av andra faktorer. De ökande kostnaderna inom barn och ungdomsvård förklaras med högre genomsnittliga dygnskostnader för placeringar.

Ny nämndorganisation

I juni behandlar kommunfullmäktige parlamentariska kommitténs förslag till inrättandet av en IFO-nämnd. Nämnden kommer att ansvara för individ- och familjeomsorgen och för detta ändamål organiseras tre utskott som har att hantera den individuella myndighetsutövningen inom verksamhetsområdet. Utskotten ersätter enligt förslaget områdesnämndernas uppdrag. Förvaltningen bedömer att förslaget inte kommer att innebära några administrativa effektiviseringar. Anledningen till det är att de tre områdesnämndernas arbete fortsättningsvis hanteras av utskott, vilka kommer kräva samma administrativa arbete då de enligt förslaget kommer utöva myndighetsutövning på delegation av IFO-nämnden.

Vidare anser förvaltningen att ytterligare en nämnd skapar ett administrativt merarbete, då ytterligare verksamhets- och investeringsplaner, utredningar och yttranden kommer att genomföras inom ytterligare en tredje nämnd med ett fullvärdigt verksamhet-, personal- och budgetsansvar. Denna bedömning understöds av förvaltningens erfarenhet efter bildandet av en äldrenämnd.

3 Mål och resultat

3.1 Attraktiv kommun

Mål:

Stöd till utsatta personer

Medborgarna i kommunen ska uppleva att socialtjänstens ger stöd av god kvalitet till utsatta personer.

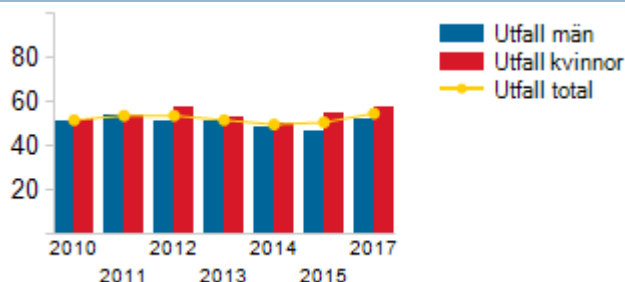
Mål beslutat av:

Nämnd

Målandikator

Målandikator**Medborgarna värdering av med kommunens arbete för utsatta personer. Mäts genom SCB medborgarenkät.**

Redovisas som ett betygsindex skala 0-100. Betygsindex under 40 klassas som "icke godkänt", gränsen för "nöjd" går vid 55 och 75 eller högre tolkas som "mycket nöjd".

Mål:**Service och bemötande mot näringslivet**

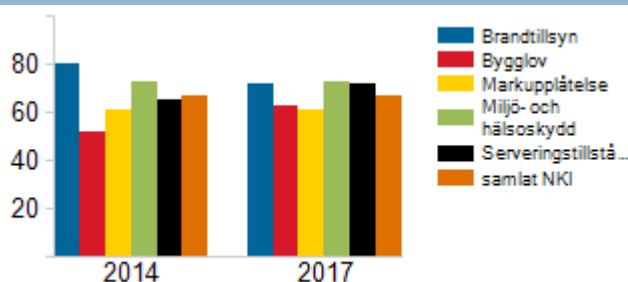
Jönköpings kommun ska vara en aktiv part och ha goda relationer med det samlade näringslivet. Kommunens förvaltningar ska ge god service, ett gott bemötande och arbeta för en ökad tillgänglighet.

Mål beslutat av:

Kommunfullmäktige

Målandikator**Nöjd-Kund-Index Insikten**

Nöjd-Kund-Index mäter helhetsbedömningen från företagen i Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) undersökning Insikt. Undersökningen är en mätning av kommunernas myndighetsutövning inom fem myndighetsområden; brandtillsyn, bygglov, markupplåtelse, miljö- och hälsoskydd samt serveringstillstånd.

Nyckelaktiviteter för måluppfyllelse

Kommuninvånare i Jönköping hade i den senaste mätningen en något ljusare bild av kommunens stöd till utsatta personer jämfört med liknande kommuner. Nyckelaktiviteten för att behålla och förbättra detta resultat är i dagsläget att förvaltningen har ett starkt fokus på personal- och kompetensförsörjning och ett systematiskt förbättringsarbete. Arbetet utmanas om de preliminära ekonomiska ramarna blir verklighet.

När det gäller målet om service till näringslivet, serveringstillstånd, visar mätningar på en ökad nöjdhet i senaste Öppna Jämförelser företagsklimat. Nyckeln är en koncentration runt frågan om serveringstillstånd i förvaltningen, där det bland annat rekryterats en egen chef för tillståndsenheten.

3.2 Hållbart samhälle

Mål:

Minska den totala energianvändningen av el i verksamheten

Mätningar visar att den totala energianvändningen på socialförvaltningen 2015 var 2 892 kWh/årsarbetare. Minskningen kan ske genom att i större utsträckning reducera onödig användning av el samt i större utsträckning välja energisnåla produkter då sådana alternativ finns att tillgå

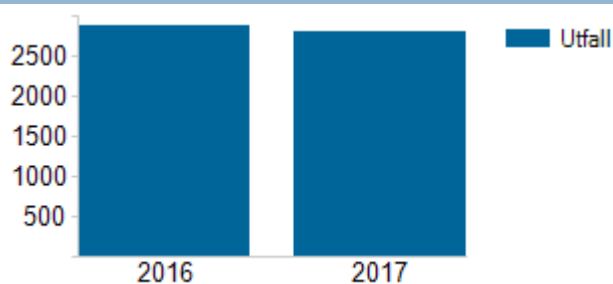
Mål beslutat av:

Nämnd

Målordikator

Energianvändning el

Energianvändning - el i kommunal verksamhet, förvaltningsvis (kWh/årsarbetare). För 2015 var energianvändningen av el 2892 kWh/ årsarbetare inom socialtjänsten.

Mål:

Minska den totala energianvändningen för persontransporter med bil

En långsiktig målsättning är att kommunens energianvändning ska minska med minst 20 % mellan 2009-2020. Mätningar visar att den totala energianvändningen på socialförvaltningen 2015 var 1 086 kWh/årsarbetare. Minskningen kan ske genom att i större utsträckning använda alternativa färdmedel så som gång, cykel, kollektivtrafik eller andra tekniker som minskar behovet av transporter.

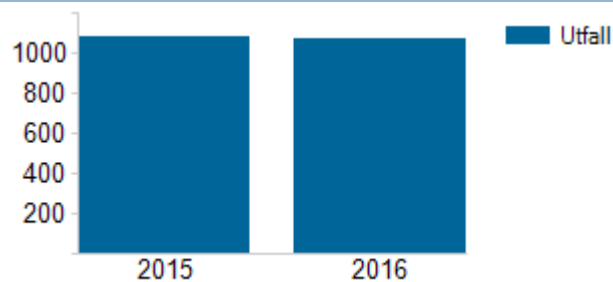
Mål beslutat av:

Nämnd

Målordikator

Energianvändning

Energianvändning - persontransporter i kommunal verksamhet, (kWh/årsarbetare). För 2015 var energianvändningen för transporter 1086 kWh/ årsarbetare inom socialtjänsten.

Mål:

Avfallshantering

Källsortering och avfallshantering ska förbättras med syfte att minska avfallsmängden och öka möjligheten till återanvändning och återvinning av olika material.

Mål beslutat av:

Nämnd

Målordikator

Andel av förvaltningens enheter med fungerande rutiner för källsortering.

■ Utfall

Mäts genom andel rapporterade egenkontroller.

Mål:

Öka andelen ekologiska varor

I kommunala kök ska minst 30 % av livsmedelskostnaden utgöras av ekologiska varor senast 2020 (KRAV eller motsvarande gäller för verifiering av att produkterna håller ekologisk standard).

Mål beslutat av:

Nämnd

Målordikator

Andel ekologiska produkter i socialförvaltningens kök.

■ Utfall
■ Mål

Nyckelaktiviteter för måluppfyllelse

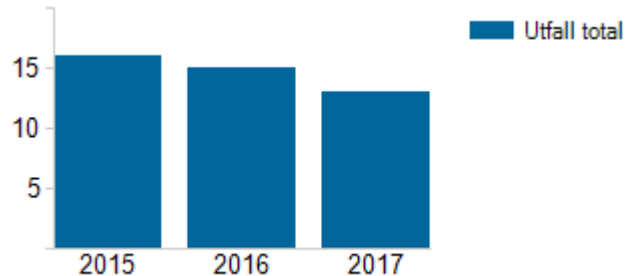
För att uppnå målen på hållbarhetsområdet är det en nyckel att hållbarhetsfrågor är en del av det systematiska arbetet. Mål som gäller detta område har skjutits ut som obligatoriska till varje enhet. Enheterna gör aktiviteter som bidrar till minskad energiförbrukning och andra hållbarhetsmål.

3.3 Medborgare

Resultatindikator

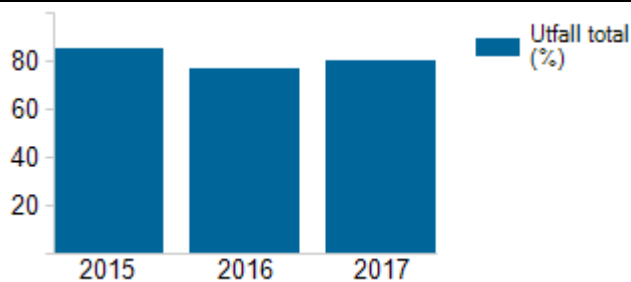
Försörjningsstöd, väntetid nybesök från samtal till första besök på mottagningen

Väntetid i antal dagar från kontakt till besök på team mottagning

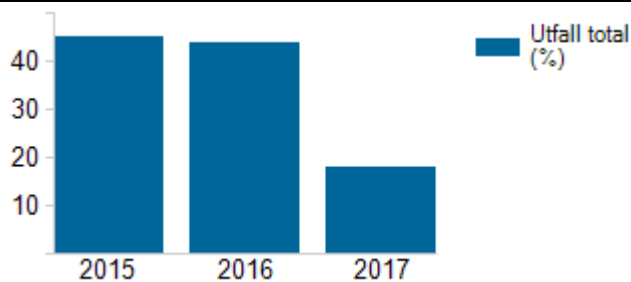
Upplevd förbättrad situation efter kontakt med socialtjänsten, andel (%)

Andel av tillfrågade brukare inom en eller flera av verksamheterna ekonomiskt bistånd, barn och unga samt vuxna med missbruk som upplevt en förbättrad situation efter kontakt med socialtjänsten

Sysselsättning kopplad till ordinarie arbetsmarknad för funktionsnedsatta, andel (%)

Andel (%) av de som den 1 september finns i daglig verksamhet enligt LSS eller sysselsättning SoL som har sysselsättning på eller kopplad till ordinarie arbetsmarknaden.

Mål:

Övergripande jämställdhetsmål

Alla kvinnor och män, flickor och pojkar, som är invånare eller vistas i Jönköpings kommun ska ha rätt till bemötande, service och myndighetsutövning som är likvärdig oavsett kön.

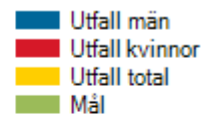
Mål beslutat av:

Kommunfullmäktige

Målindikator

Målandikator**Genomsnittligt antal hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd.**

Ensamstående utan barn kvot kv/m och m/kv.

Mål:

Integrationsarbete

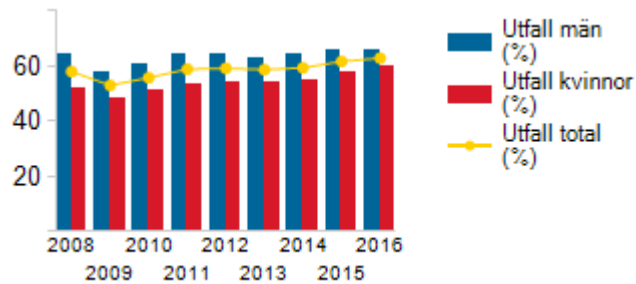
Målet med kommunens integrationsarbete är framför allt att fler kvinnor och män ska komma i arbete snabbare. Särskilt fokus behöver riktas mot utlandsfödda kvinnor.

Mål beslutat av:

Kommunfullmäktige

Målandikator**Förvärvsfrekvens utrikes födda kvinnor och män**

Förvärvsfrekvens för utrikes födda fördelat på män och kvinnor jämfört med riket

Mål:

Kvalitén i placeringarna skall öka

Andel placerade barn med behörighet gymnasium samt högskola ska förbättras jämfört med 2015 års nivå.

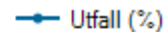
Mål beslutat av:

Nämnd

Målandikator

Målandikator

Andel barn födda i Sverige placerade hela åk 9 som genomfört gymnasiet med grundläggande behörighet till högskola, Öppna jämförelser social barn- och ungdomsvård.

Mål:

Delaktighet och inflytande

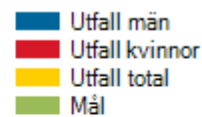
Funktionshinderomsorgen ska under året aktivt arbeta med aktiviteter som främjar delaktighet och inflytande. Medborgarna ska känna att upplevelsen av självbestämmande är i nivå med, eller högre, än jämförbara kommuner i landet.

Mål beslutat av:

Nämnd

Målandikator

Mäts genom nationell brukarenkät (SKL)

Mål:

Minskat utanförskap och ökad sysselsättning

Kommunen har tillsammans med staten ett särskilt ansvar för att fler ungdomar, invandrare, funktionsnedsatta och långtidsarbetslösa kvinnor och män snabbare kommer in på arbetsmarknaden. Andelen kvinnor och män som vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet börjat arbeta eller studera ska öka.

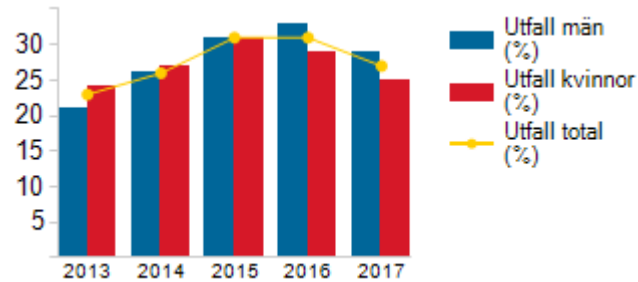
Mål beslutat av:

Kommunfullmäktige

Målandikator

Målandikator**Resultat vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet, andel som börjat arbeta eller studera**

Andel deltagare i kommunala arbetsmarknadsåtgärder som vid avslut har börjat arbeta eller studera.

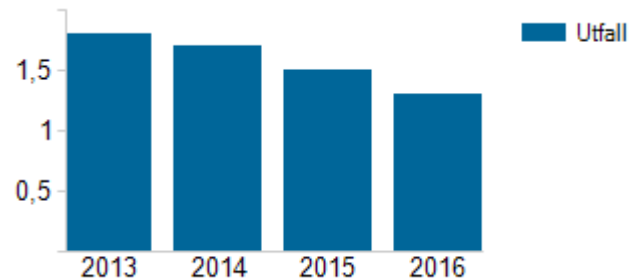
Nyckelaktiviteter för måluppfyllelse

Det finns en rad mål på medborgarområdet, som till exempel ökad kvalitet i placeringar, delaktighet och inflytande inom funktionshinderomsorgen, ökad sysselsättning, snabbare integration.

Nyckelaktiviteter för måluppfyllelse handlar om en uthållighet i frågor som rör personal- och kompetensförsörjning samt ett fokus på systematiskt arbete med ständiga förbättringar. Samtidigt är bedömningen i nuläget att möjligheten till måluppfyllelse utmanas om de ekonomiska förslagen blir verklighet.

3.4 Verksamhet**Resultatindikator****Andel (%) hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd**

Andel (%) hushåll som erhållit ekonomiskt bistånd i 10-12 månader under året, av alla hushåll den 31/12

Mål:

Familjehem

Andelen familjehemsplaceringar som kommunen organiserar i egen regi ska öka jämfört med verksamhetsåret 2015.

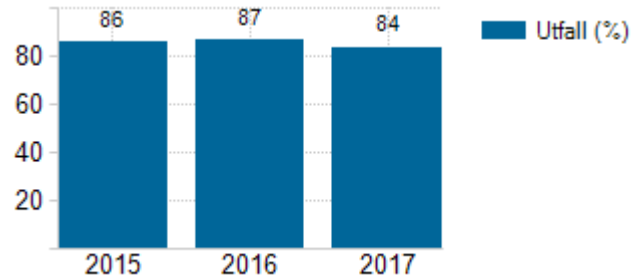
Mål beslutat av:

Nämnd

Målandikator

Målordikator

Andelen familjehem, rekryterade helt i egen regi, i relation till alla familjehem.

Mål:

Minska andelen omedelbara LVU.

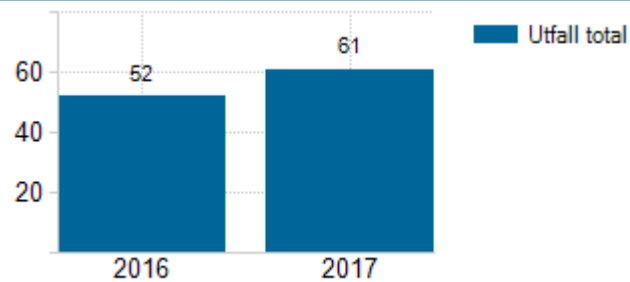
Förbättra och utveckla insatssamordningen i akuta skeden genom att Signs of safety tillämpas.

Mål beslutat av:

Nämnd

Målordikator

Andelen omedelbara LVU i förhållande till totala antalet ansökningar enl. LVU 1 och 2 §§.

Mål:

Resultat av insatser i missbruksvården

Minska antalet placeringar enl. LVM till förmån för frivilliga insatser i förhållande till 2017 års nivå

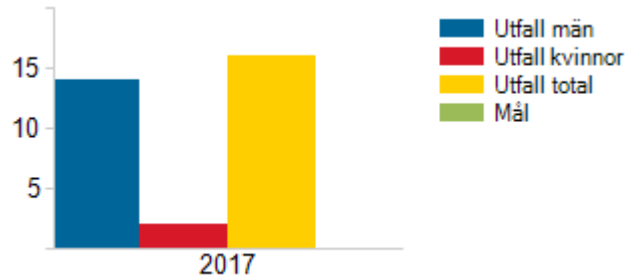
Mål beslutat av:

Nämnd

Målordikator

Målandikator**Antal LVM placeringar**

Antal LVM placeringar samt antal med frivilliginsatser

Mål:**Från utanförskap till egenförsörjning**

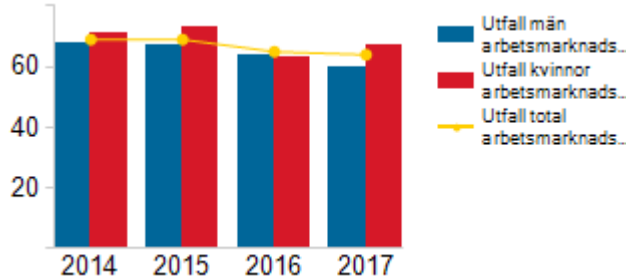
Kommunen ska arbeta aktivt med att hjälpa människor från utanförskap till egenförsörjning. Socialtjänsten ska tillsammans med arbetsmarknadsavdelningen, arbetsförmedlingen, försäkringskassan, Region Jönköping m.fl. löpande ta initiativ till projekt och insatser i syfte att ge fler kvinnor och män möjlighet att lämna ett försörjningsstödsberoende.

Mål beslutat av:

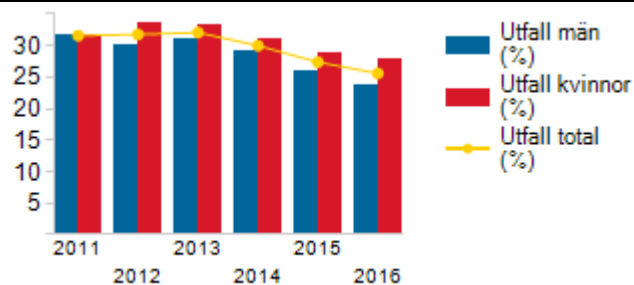
Kommunfullmäktige

Målandikator**Resultat vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet för personer med långvarigt försörjningsstöd, andel till studier eller arbete**

Resultat vid avslut i kommunens arbetsmarknadsåtgärder för personer med långvarigt försörjningsstöd till arbete, studier eller annan typ av ersättning som A-kassa eller annan typ av ers från F-kassa typ sjukbidrag när man provat arbetsförmågan.

Långvarigt bidragsberoende av försörjningsstöd (%)

Andel av biståndsmottagare långvarigt beroende av försörjningsstöd, längre än 10 månader under de senaste 12 månaderna, av det totala antalet biståndsmottagare.

Nyckelaktiviteter för måluppfyllelse

Det finns en rad mål på verksamhetsområdet, som till exempel rör familjehem, LVU och missbruksvård.

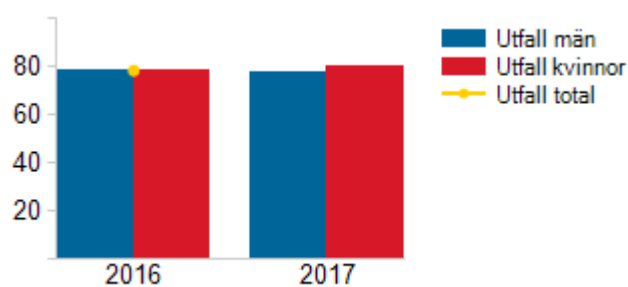
Nyckelaktiviteter för måluppfyllelse handlar om en uthållighet i frågor som rör personal- och kompetensförsörjning samt ett fokus på systematiskt arbete med ständiga förbättringar. Samtidigt är bedömningen i nuläget att möjligheten till måluppfyllelse utmanas om de ekonomiska förslagen blir verklighet.

3.5 Arbetsgivare

Resultatindikator

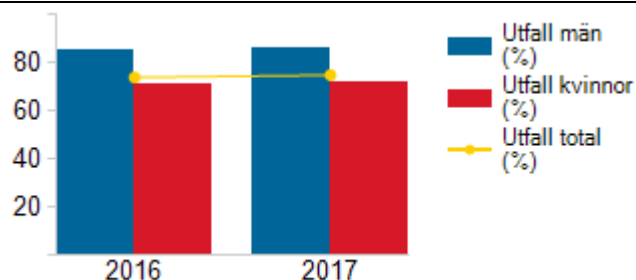
Medarbetarengagemang (HME) totalt

Medarbetarengagemangindex enligt resultat från medarbetarenkät. HME står för Hållbart medarbetarengagemang och mäter såväl nivån på medarbetarnas engagemang som chefernas och organisationens förmåga att ta tillvara på och skapa engagemang. HME-index består av nio frågor som tillsammans bildar ett totalindex för Hållbart medarbetarengagemang och tre delindex; Motivation, Ledarskap och Styrning. Totalindex formas som ett medelvärde av de nio frågorna. Ett högt värde indikerar en hög nivå på hållbart medarbetarengagemang.

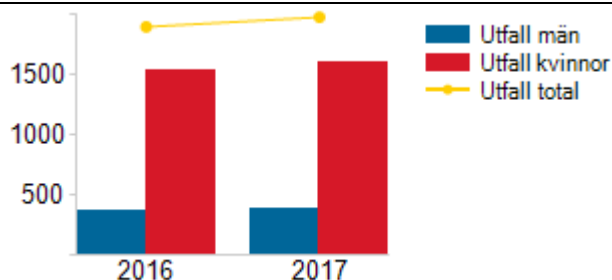
Andel heltidsanställda, tillsvidareanställda, 31/12

Andel av kommunens tillsvidareanställda medarbetare som har en heltidsanställning

Antal tillsvidareanställda 31/12

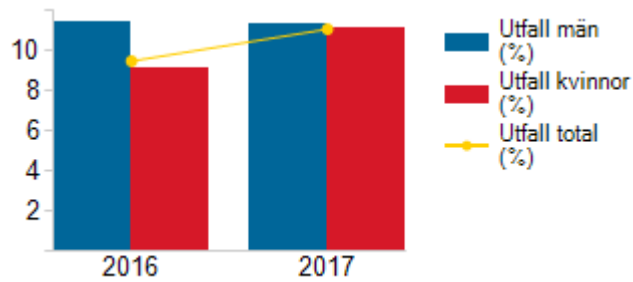
Antal tillsvidareanställda den 31 december

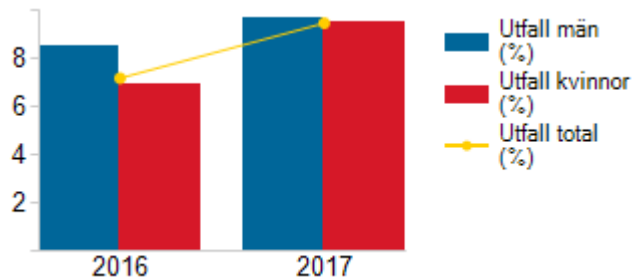
Resultatindikator

Personalomsättning (%), inklusive pensionsavgångar

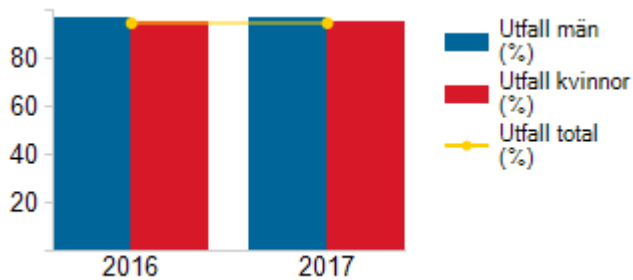
Antal tillsvidareanställda som avslutat sin anställning i kommunen under året, dividerat med antal tillsvidareanställda vid årets början.

Personalomsättning (%), exklusive pensionsavgångar

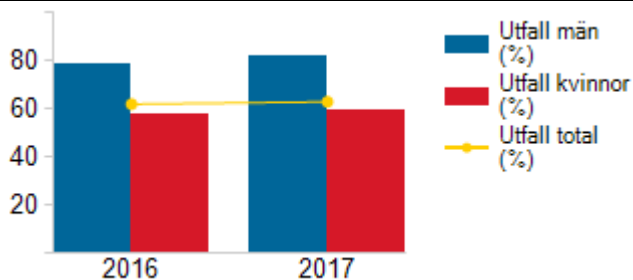
Antal tillsvidareanställda som avslutat sin anställning i kommunen under året, dividerat med antal tillsvidareanställda vid årets början. Exklusive pensionsavgångar.

Genomsnittlig sysselsättningsgrad, tillsvidareanställda, 31/12

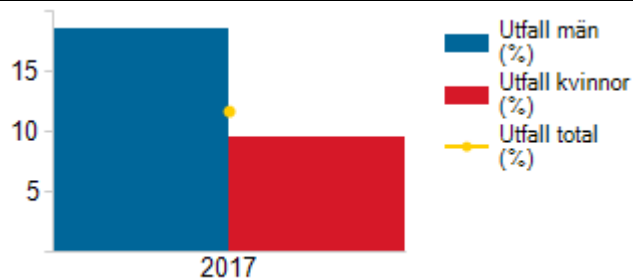
Genomsnittlig sysselsättningsgrad för tillsvidareanställda medarbetare

Andel heltidsarbetande, tillsvidareanställda, 31/12

Andel av tillsvidareanställda medarbetare som faktiskt arbetar heltid i december månad. Andelen påverkas inte av kortare frånvarotillfällen.

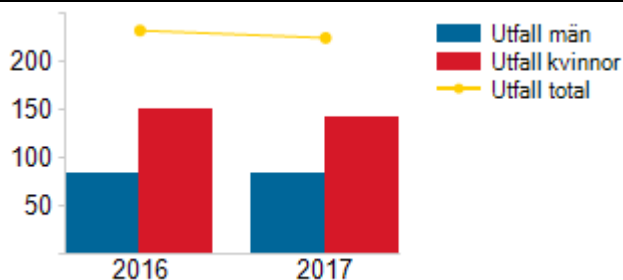
Arbetade timmar med timlön, andel av total arbetstid

Antal arbetade timmar utförda av timavlönade medarbetare, av samtliga arbetade timmar (tillsvidareanställda, visstidsanställda, timavlönade) under året. Utfall för helår finns från 2017 pga byte av personalsystem.

Resultatindikator**Timmar utförda av timavlönade, omräknat till antal årsarbetare.**

Antal timmar utförda av timavlönade under året, omräknat till årsarbetare. Antal timmar divideras med 1700 för att få fram årsarbetare. För 2016 är utfallet uträknat baserat på 10 månader (fr.o.m. mars, antal timmar divideras med 1416,67).

Mål:**Andelen kvalificerad och erfaren personal skall öka inom myndighetsutövningen, BoU.**

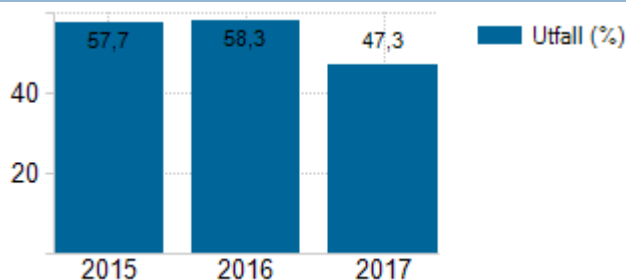
Andelen personal inom barn och ungdomsvårdens myndighetsutövning med socionomexamen och minst tre års erfarenhet ska öka jämfört med verksamhetsåret 2015.

Mål beslutat av:

Nämnd

Målindikator**Andelen anställda inom barn och ungdom med utbildning och erfarenhet.**

Avser myndighetshandläggare inom barn och ungdom, inklusive familjehemssektion och mottagning (dock ej 1:e socialsekreterare), som har socionomexamen och minst tre års erfarenhet.

Mål:**Psykosocial arbetsmiljö**

Medarbetarna i socialtjänsten skall uppleva att arbetsmiljön är i nivå med jämförbara kommuner i landet.

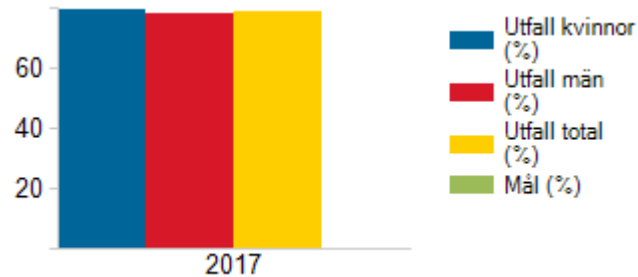
Mål beslutat av:

Nämnd

Målindikator

Målordikator

Mäts genom nöjd medarbetarindex, NMI.

Mål:

De kommunanställda ska spegla befolkningens sammansättning

De kommunanställda ska återspegla befolkningens sammansättning. Andelen anställda kvinnor och män i Jönköpings kommun med utländsk bakgrund ska öka under mandatperioden. Andelen kvinnor och män i befolkningen i arbetsför ålder som har utländsk bakgrund var 23,7 procent vid utgången av 2015.

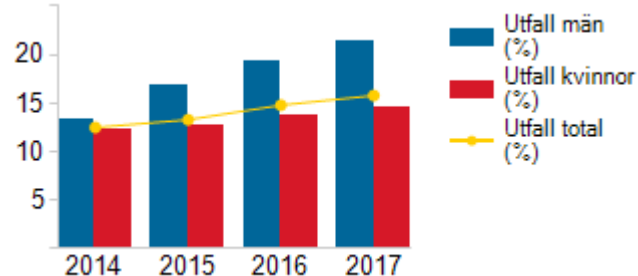
Mål beslutat av:

Kommunfullmäktige

Målordikator

Andel anställda med utländsk bakgrund

Med utländsk bakgrund avses personer som är födda utomlands samt personer som är födda i Sverige men vars båda föräldrar är födda utomlands. Uppgifterna redovisas fördelat på kön och ålder för hela kommunen, de olika förvaltningarna samt de kommunala bolagen

Mål:

Minskad sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron hos kommunens medarbetare ska minska under mandatperioden. Särskild vikt ska ägnas anställda kvinnor eftersom sjukfrånvaron är avsevärt högre bland dem än bland män.

Mål beslutat av:

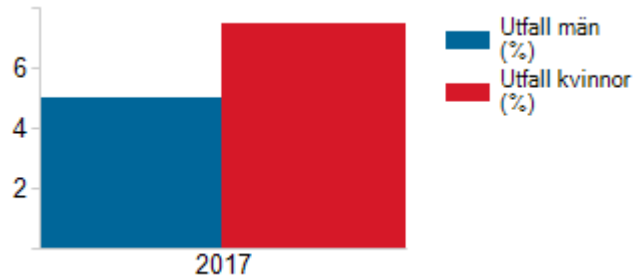
Kommunfullmäktige

Målordikator

Målandikator**Sjukfrånvaro kommunalt anställda totalt (%)**

Den totala sjukfrånvaron ackumulerat under året, som andel (%) av den tillgängliga ordinarie arbetstiden. Avser nämndens samtliga anställda. Avser den obligatoriska sjukfrånvaroregistreringen.

Under 2016 finns det endast tillgång till statistik mars 2016 -december 2016.

Nyckelaktiviteter för måluppfyllelse

Socialförvaltningen arbetar med att ta fram en hälsost strategi. Hälsost rategin ska implementeras i den styrning och ledning som sker via verksamhetsplaner och uppföljningen av dessa. Medarbetarenkäten som genomförs under hösten 2018 är en del av det. Utifrån resultaten ska varje enhet sätta mål och aktiviteter i nästkommande års verksamhetsplan.

Sjukfrånvaron ska analyseras på varje enhet och mål ska bli till i verksamhetsplanen. En mer systematisk uppföljning av främst korttidsfrånvaron för de medarbetare med högst antal sjuktillfällen har startat inom hemtjänsten. Detta arbetssätt bör utvecklas inom övriga verksamheter.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet ser vi också som oerhört viktigt att få in i samma struktur av styrning och ledning. Ett arbete ska påbörjas under hösten tillsammans med de fackliga organisationerna för att ta fram hur vi gör detta.

Socialförvaltningens arbete med ständiga förbättringar skapar förutsättningar och möjlighet till delaktighet som är av yttersta vikt för ett hälsosamt arbetsliv. Det är därför viktigt att det arbetet fortsätter och utvecklas.

Projektet bemanningsplanering och arbetstidsmodeller utbildar alla chefer i strategisk bemanningsplanering och sedan fortsätter ett införande av ett systemstöd för detta. Det är inledningen för att ta oss an utmaningen med heltid som norm, men också för att arbeta för ett hälsosammare arbetsliv.

Personalförsörjning är en av våra största utmaningar nu och framöver. Förvaltningen har redan nu rustat sig genom att starta en enhet som stödjer chefer i all rekrytering, men som också arbetar strategiskt med employer branding, marknadsföring och vårt varumärke som arbetsgivare. Vi behöver också fokusera på att våra nuvarande medarbetare trivs och stannar kvar hos oss som arbetsgivare. Arbetet med hälsost rategin är en aktivitet i det. Att fortsätta arbetet med kompetensutvecklingsplaner på organisation och individnivå samt karriärmöjligheter är viktigt.

3.6 Ekonomi

Mål:

Nettokostnader

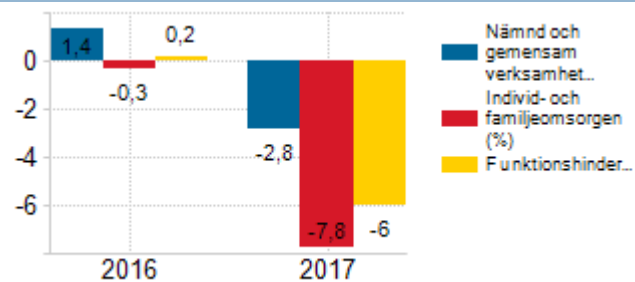
Verksamhetens nettokostnader håller sig inom tilldelade resurser

Mål beslutat av:

Nämnd

Målandikator

Verksamhetens resultat som andel av tilldelade resurser, per verksamhet.

Mål:

Kostnadsutveckling

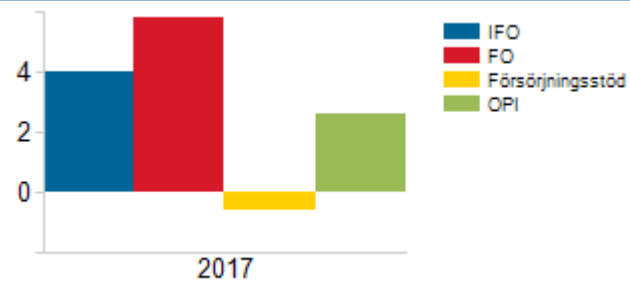
Kostnaderna för verksamhetens tjänster utvecklas långsammare än i riket

Mål beslutat av:

Nämnd

Målandikator

Förändring i kostnad per individ

Mål:

Ekonomi i balans

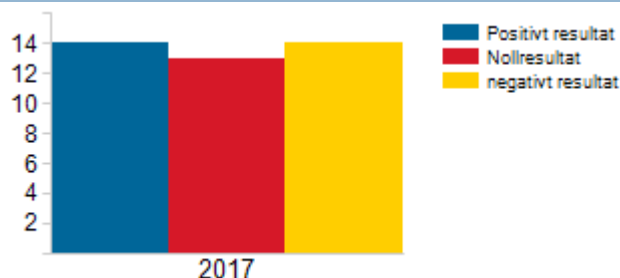
Resultatenheterna samt de anslagsfinansierade enheterna håller sig inom tilldelade resurser.

Mål beslutat av:

Nämnd

Målkategori

Enheterna har minst ett nollresultat i förhållande till tilldelade resurser.

Nyckelaktiviteter för måluppfyllelse

För att få en ekonomi i balans krävs antingen nedskärningar eller resursförstärkningar. Nedskärningar innebär att verksamheternas utbud och kvalitet måste begränsas. Dessutom måste verksamheterna löpande utvecklas och höja sin effektivitet. Detta är något som ständigt måste pågå för att möta det förändringstryck som verksamheterna utsätts för. Denna löpande effektivisering kan dock inte hantera de stora underskott som verksamheten har idag (2018).

4 Budgetförslag

4.1 Ekonomi

Verksamhet (mnkr)	Bokslut 2017	Budget 2018	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021
Nämnd och gemensam verksamhet	69,9	80,3	79	79	79
Individ- och familjeomsorg	400,3	357,8	355,1	356,1	356,2
Försörjningsstöd mm	142,6	141,8	138,5	138,5	138,5
Funktionshinderomsorg	863,6	854,3	939,7	960,6	982,5
Ensamkommande barn och unga inkl tolkförmedling	-2,9	0			
Summa	1 473,5	1 434,2	1 512,3	1 534,2	1 556,2

Enligt budgetanvisningarna ska nämndens förslag lämnas enligt tilldelade ramar, verksamhetsförändringar utöver ram måste finansieras genom omprioritering.

Mot bakgrund av det stora underskottet inom verksamheten, samt förväntade volymökningar, äskar socialnämnden 62,8 mnkr år 2019, 84,7 mnkr 2020 och 106,7 mnkr 2021. Belopp jämfört med ram 2019.

Enligt prognos efter maj förväntas nämndens underskott bli 130,8 mnkr. Detta underskott beror inte på tillfälliga avvikelser utan på en underfinansiering av befintlig verksamhet, som byggts upp under flera år. För att hantera denna underfinansiering måste motsvarande belopp sparas in i detta budgetförslag. En bakgrund till de underskott som finns i verksamheten fås i avsnittet "Utgångslä-

get underfinansierat".

Nämnden får ett tillskott, för personlig assistans, på 50,0 mnkr. Ramen justeras samtidigt ned med 0,9 mnkr avseende tänkt besparing då Bruksborg driftsätts, eftersom detta inte sker förrän 2021 bör denna tänkta besparing skjutas framåt i tiden.

Nämnden har dessutom ett sparkrav på 33,8 mnkr för 2019. Detta sparkrav har i förvaltningens förslag fördelats på stab och gemensam verksamhet med 2,1 mnkr, på funktionshinderomsorgen med 19,9 mnkr, på individ- och familjeomsorgen med 8,5 mnkr och slutligen på försörjningsstöd mm med 3,3 mnkr. Netto får nämnden en ramökning på 15,3 mnkr.

I budgeten måste hänsyn också tas till kostnadsökningar som nämnden inte kan undvika:

- Under 2019 startas 3 nya boenden, driftskostnad för ett boende beräknas till 5,5 mnkr.
- En ny nämnd föreslås, om det blir beslutet beräknas administrationskostnaderna för detta öka med 0,5 mnkr (socialnämndens del)
- I samband med ny lagstiftning om utskrivning från sjukhus förväntas boendestödet behöva utökas med minst 1,5 mnkr.
- Inom funktionshinderomsorgen beräknas kostnaderna att öka med 21,9 mnkr per år på grund av ökade volymer, i detta belopp ingår beräknad kostnadsökning för boende med 12,6 mnkr, vilket "avräknas" från den beräknade volymökningen då tre nya boenden startas 2019. För åren 2020 och 2021 används den beräknade volymökningen på 21,9 mnkr.

Sammanställning	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021
Ingående obalans, under-skott 2018	130,8	130,8	130,8
Kostnadsökningar	27,6	50,5	73,4
Effektiviseringar, nämndens förslag	-80,3	-81,3	-82,2
Verksamhetsförändringar	78,1	100,0	122,0
Ramtillskott enligt KF	15,3	15,3	15,3
Åskning av socialnämnden	62,8	84,7	106,7
Förslag ramförändring	78,1	100,0	122,0

Vid sidan av detta finns också ett förändringsbehov på minst 13,2 mnkr som förvaltningen inte bedömer som möjliga att inrymma i budgetförslaget. De tomma fälten i tabellen nedan är inte kostnadsberäknade.

Förändringsbehov	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021
Chefstäthet	1,3	2,6	3,3
Volymökning - chefsdel	1,9	3,9	5,9
Stärka löneutvecklingen	2,9	2,9	2,9
Kompensation för höjda riktvärden	4,9	4,9	4,9
Socialekreterare	0,8	0,8	0,8

Förändringsbehov	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021
Välfärdsteknik			
Kompetenssatsning			
Metodhandledare (äldre miljarden)	1,4	1,4	1,4
Fortsatt arbete hälsosamma scheman			
Heltid till alla			
Summa	13,2	16,5	19,2

Utgångsläget underfinansierat

Underbudgeteringar IFO

Nedan följer att antal poster för vilka IFO inte fått mer budgetmedel i takt med att kostnaderna har ökat. Anledningarna till kostnadsökningarna är varierande. Det gemensamma är att förvaltningen inte sett sig kunna påverka kostnaden eller göra permanenta omfördelningar inom budgetram. Det kan handla om politiska beslut som ska följas, flytt till nya och dyrare lokaler av arbetsmiljöskäl, uppräknningar enligt indexreglerade avtal eller allmänna prisökningar.

- Lokalhyror. Beräknad kostnad 2018 är 20,2 mnkr, budget 13,7 mnkr. Två orsaker utmärker sig. Flytten till Madängen ger en ökad hyreskostnad på totalt 2 mnkr som inte finns i budget. Lokalkontoren är underbudgeterade på totalt 1,2 mnkr per år. Budgetunderskottet är på totalt 6,5 mnkr.
- Flytt till A6 och Madängen har medfört kostnader till kontaktcenter (KC) för gemensam reception, medan vi inte kunnat avveckla administratörer då de fortfarande har kvar arbetsuppgifter som inte KC utför. Budget reception A6 ligger på gemensam stab då fler av förvaltningens områden finns där. Receptionen på madängen bekostas med 400 tkr av IFO.
- Utökningarna inom gemensam stab: däribland rekryteringsenheten, administratörer för personalsystemet personec, reception A6, enheten för utbildning och kompetensutveckling och enhet för välfärdsteknik. 1,3 mnkr av IFOs budget har gått de utökningarna 2018.
- Utbildning och handledning. Kostnad för kurs och handledning ligger på 3,8 mnkr årligen. Hög omsättning på personal och många nyutexaminerade medför högre kostnader. Budget 2,3 mnkr med ett förväntat underskott på 1,5 mnkr om vi utgår från kostnader under 2017.
- Föreningsbidrag som gått över till Kultur- och fritidsförvaltningen (KFF). Højningar har saknat täckning i dåvarande budget varför vi lämnat över pengar som gett hål i vår egen budget. Fanns en begränsad budget för föreningsbidrag och ingen budgetjustering har skett på senare år för omsorgsprisindex (OPI) eller beslut om ökning av bidragen. Budgeten IFO fick lämna till KFF baserades på utfallet 2017. Kostnaden hade ökat med 108 tkr jämfört med 2016.
- Verksamhetsbidraget till Vårsol FC för barngrupper saknas det budget för. Kostnaden 2018 är 560 tkr. Denna summa räknas upp varje år med OPI.
- Bidrag till Kyrkhjälpen, nattlogi för EU-migranter med 150 tkr för. Finns inte särskilda medel avsatta i budget.

- 0,5 tjänst för uppsökande arbete med EU-migranter. Ett uppdrag där det inte tillskjutits medel. Tjänsten med omkostnader på cirka 300 tkr/år.
- Ökade kostnader för idéburet offentligt partnerskap Hela människan totalt 300 tkr/år varav 200 tkr missbruk och 100 tkr försörjningsstöd.
- Kostnaden för medlemskapet Samverkansförbundet södra västerbygden ökat med 400 tkr. Höjningen har beslutats, men medel har inte tillförts.
- Familjerådgivningen är upphandlad med länets kommuner. Varje kommun betalar för antalet behandlingstimmar. Inflödet har de senaste åren varit högt och det utökade antalet behandlingstimmar som finns inskrivet i avtalet har fått tas i anspråk. Budget överskreds 2016 med 230 tkr. För 2017 överskreds budget med 353 tkr.
- För ungdomsmottagningen för vilken Region Jönköpings län är huvudman och IFO finansierar kostnad för kuratorerna sker en kostnadsuppräknig varje år med 3,3 procent. Ökning för 2018 är 50 tkr, som det inte finns budgetmedel för.

Totalt 11,9 mnkr

Funktionshinderomsorgen

Funktionshinderomsorgen har för 2018 en budget i obalans. Ett underskott om ca 79,0 mnkr beräknas för 2018. En stor del av underskottet kan förklaras med förändrad rättspraxis och Försäkringskassans striktare bedömningar avseende personlig assistans under de senaste åren. Trots kompensation i årets budget om 30,0 mnkr beräknas insatsen personlig assistans kosta ca 54,0 mnkr mer än budgeterat.

Utöver förändringen på personlig assistans har funktionen för 2018 inte kompenserats för den volymökning av brukare som skett på grund av den demografiska utvecklingen. Under 2017 ökade antalet brukare med 58 stycken, ekonomisk kompensation fanns för motsvarande 17 personer. För 2018 finns ingen sådan kompensation alls. Prognosen för 2018 är en ökning med 21 personer, vilket motsvarar ca 9,4 mnkr.

Som en följd av att funktionen ger stöd till fler ökar behovet av insatsformer, bland annat bostad med särskild service. En konsekvens av att dessa inte fullt ut kan verkställas i egen regi är att externa platser måste köpas. En insats som specifikt har ökat är barnboende, där funktionen varit tvungna att starta två nya barnboenden. Nedan följer en specifikation över poster som är ofinansierade i budget 2018:

- 2 nya barnboenden 7,5 mnkr
- Ny enhetschef barnboende 0,75 mnkr
- Externa placeringar 3 mnkr
- Boenden, grupp- och serviceboenden 3,5 mnkr
- Personlig assistans 54,0 mnkr
- Strandängens servicebostad 4 mnkr
- Externa korttidsplatser 7 mnkr

Beräknat underskott för 2018 är ca 79 mnkr, varav 9,4 mnkr kan härledas till utebliven kompensation för den demografiska utvecklingen.

Klart är dock att för 2019 får funktionen ett tillskott på 50 mnkr för insatsen personlig assistans.

Administratörer

I samband med införandet av nya personalsystemet personec 2016, ökade arbetsmängden kraftigt för verksamhetens administratörer. Detta beroende på att alla scheman numera registreras i personalsystemet, något som inte är ett bekymmer i andra förvaltningar där flertalet arbetar 8-17. Den bedömda arbetstyningsökningen efter införandet av systemet var 20%, i förvaltningen fanns 100 administratörer vilket innebar att antalet administratörer ökades-dock inte i fullt ut enligt behovet.

4.2 Verksamhetsförändringar jämfört med 2018

Verksamhetsförändring (mnkr)	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021
Tillskott personlig assistans	50,0	50,0	50,0
Bruksborg, besparing	-0,9	-0,9	-0,9
Summa	49,1	49,1	49,1

Effektivisering (mnkr)	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021
Nämnd och gemensam verksamhet			
Effektivisering	-3,9	-3,9	-3,9
Underskott 2018	1,5	1,5	1,5
Ökad nämndadministration (SN:s del)	0,5	0,5	0,5
Ökad kapitalkostnad (SN:s del)	0,3	0,3	0,3
Funktionshinderomsorg			
Driftkostnader nya boenden	16,5	16,5	16,5
Ny lagstiftning & regionen, ökat boendestöd	1,5	1,5	1,5
Demografi- volymökning utöver ovan	7,8	29,7	51,6
FO: Underskott 2018	73,3	73,3	73,3
Kurser och hotell- minska 50%	-1,1	-1,1	-1,1
Generell besparing 0,5%	-4,0	-8,0	-12,0
Sondmatning, ny dom	-2,0	-2,0	-2,0
Inkomstprövad hyressubvention	-1,0	-1,0	-1,0
Minska externa korttidsplatser 10%	-1,6	-1,6	-1,6
Externa platser daglig verksamhet	-1,0	-2	-2
Träffpunkter och daglig verksamhet SoL	-2,0	-2,0	-2,0
Personligt ombud	-1,3	-1,3	-1,3
Höjt pris mat, se äldre nämndens förslag	-0,6	-0,6	-0,6
Avgift BST och ledsagning SoL	-0,7	-0,7	-0,7
Individ och familjeomsorg			
Underskott 2018	55,0	55,0	55,0
Utökning hemmaplanslösningar	1,0	2,0	3,0
Minska 15 årsplaceringar BoU till 2021	-8,5	-17,0	-25,5

Färre konsulentstödda placeringar	-1,8	-1,8	-1,8
Minska 9 årsplaceringar missbruksvård till 2021	-4,0	-4,8	-7,2
Öka finansiering från flyktingfond, idag 20 mnkr	-20,0	-20,0	-20,0
Kurser och hotell- minska 50%	-1,6	-1,6	-1,6
Resursskola i egen regi	-2,0	-2,0	-2,0
Bidrag till kyrkhjälpen nattlogi	-0,2	-0,2	-0,2
Tjänst för uppsökande av EU migranter	-0,3	-0,3	-0,3
Placeringar egna HVB	-0,8	-0,8	-0,8
Besparingar familjehem	-0,2	-0,2	-0,2
Delfinansiering från statsbidrag utsatta områden	-10,0	-10,0	-10,0
Minskning tjänster (ej myndighet)	-5,9	-5,9	-5,9
Ospecificerat	-3,8	+10,3	+25,9
Försörjningsstöd			
Underskott 2018	1,0	1,0	1,0
Försäkringsmedicinska utr	-0,6	-0,6	-0,6
Flytta ihop lokalkontor försörjningsstöd	-1,4	-2,2	-3,8
Summa	78,1	100,0	122,0

4.3 Kommentar till verksamhetsförändringar

Gemensam verksamhet 3,9 mnkr

Åtgärd	tkr
Traineeprogram för handläggare med syfte att säkerställa en löpande kompetensförsörjning	160
Minskat verksamhetsbidrag till FoUrum och kommunal samordning	800
Flyttkostnader olika verksamheter ex A6	80
Minskad samordning och handledning vad gäller gymnasieelever som genomför praktik (APL) i verksamheten	160
Minskad samordning och handledning vad gäller högskolestuderande som genomför verksamhetsförlagd utbildning (VFU)	20
Utbildning och stöd till chefer med fokus på ledarskap och ledarskapsutveckling	40
Neddragning av tjänst som projektledare med inriktning mot välfärdsteknik	240
Neddragning av tjänst som tekniker med inriktning mot välfärdsteknik	240
Reducering av förvaltningens utvecklingsarbete vad gäller hälsosamma scheman. Reducering av en tjänst schemastöd	160
Förvaltningsövergripande aktiviteter (utbildning, dagkonferens, konsultstöd vid utredningsarbete)	100
Neddragning av arbetet att genomföra kapacitetsbedömning av verksamhetslokaler	120
Förvaltningsövergripande kostnader för extern konferens och utbildning	20
Neddragning av handledning och stöd till verksamheten kopplat till ständiga förbättringar (Personalkostnader för så kallade Ambassadörer)	100
Avsluta pilotprojekt vad gäller utveckling av välfärdsteknik inom missbruksområdet (TripleA)	80

Åtgärd	tkr
Uppföljning och handledning kring införandet av metoden Signs of Safety	40
Reducering av förvaltningens andel av kommunövergripande samordnare (ANDT)	100
Reducering projektledare för schemaplanering och bemanning (hälsosamma scheman)	240
Reducering av administratör Lagen av valfrihet, frittval hemtjänst	100
Reducering av en tjänst som HR-konsult	200
Reducera omfattning på uppdraget ensamhet och isolering	400
Kurser och hotell, reducera 50%, gem verksamhet	500
Summa	3 900

Missbruksvården

Antalet placeringar på externa HVB har ökat de senaste åren varför det behövs en anpassning av budgeten för extern institutionsvård till det verkliga behovet. Budget är idag för 25 årsplaceringar medan det faktiska antalet årsplaceringar 2017 låg på 33,1 och har ökat ytterligare under 2018.

För 2019 är budgetramen minskad med 900 tkr. Minskningen motiverades av färre externa placeringar för att nya Bruksborg då skulle varit igång. Eftersom Bruksborg beräknas vara klart först 2021 behöver ramen öka med 900 tkr.

För att externa placeringar inte ska öka ytterligare ska missbruksvården bedriva ett aktivt förebyggande arbete. Ett korttidsboende ("svajboende") för att ge personer hjälp i att komma ur allvarliga missbruksepisoder och återfall är ett förslag. Placeringarna ska vara korta. Syftet är att i ökad utsträckning möjliggöra vård på hemmaplan. Korttidsboendet kan ses som en del i en vårdkedja där TNE och avdelning E också är delar i ett akut skede. Kostnaden för ett korttidsboende finns inte framtagen. Om budgeten för extern institutionsvård räknas upp till en realistisk nivå bör delar av kostnaden för korttidsboendet tas från budgeten för extern institutionsvård.

Behov av budgetförstärkningar inom missbruksvården från 2021

Förstärkning behövs med fyra tjänster till Bruksborg i samband med att det nya Bruksborg står klart, enligt plan år 2021. Den förstärkningen motiveras med att Bruksborg ska ta emot en svårare målgrupp där även samsjukliga ingår. Planeringen för att kunna ta emot även kvinnor på Bruksborg motiverar också en ökad bemanning. Beräknad kostnad 2,5 mnkr vilket beräknas bekostas av omfördelning av medel från extern institutionsvård.

Ytterligare fyra tjänster behövs på mobila teamet när det nya stödboendet i Barnarp står klart 2021. Boendet ska inte vara bemannat hela dygnet, men personal ska finnas enligt schema både dagtid, kvällstid och på helger. Satsningen stödjer ambitionen att ge bättre möjligheter att lyckas på hemmaplan. Beräknad kostnad 2,5 mnkr.

När ovanstående verksamheter kommit igång ska detta leda till behov av färre externa placeringar varför del av kostnaderna bör kunna mötas av att medel förs över från budget för extern institutionsvård givet att behoven i övrigt är oförändrade.

Barn och ungdom

Barn- och ungdom överskred budget 2017 med 46 mnkr. Huvuddelen av överskridandet är för placering av barn i HVB 26,3 mnkr, egenarvoderade familjehem 2,6 mnkr, konsulentstödda 19,9

mnkr och jourfamiljer 456 tkr. Kostnadsökningar för placeringarna beror på en förskjutning från familjehem till HVB och att dygnskostnaderna ökat för samtliga kategorier. Samtidigt har dygnskostnaden ökat för både HVB och familjehem med i genomsnitt 7,2 procent per år under perioden 2005-2017. Antalet årsplaceringar har varierat under samma period. Som högst var det 231 årsplaceringar år 2005 som lägst år 2012 med 178 och under 2017 var det 211 årsplaceringar. Förskjutning från familjehem till institution är inte önskvärd varken för barns bästa eller ett kostnadsperspektiv. Svårigheter med att rekrytera nya familjehem är en delförklaring.

Forskning visar att det går dåligt för gruppen barn som varit institutionsplacerade även om det finns enskilda undantag. Att sammanföra ungdomar med olika problem medför risker för negativ inlärning och smittoeffekter och svårigheter att tillgodose olika behov. Forskning indikerar att institutionsvistelse kan vara en lämplig åtgärd för ungdomar med mycket avvikande beteende eller problem och med beteendeproblem tidigt under barndomen men däremot vara skadlig för ungdomar med färre riskfaktorer och där problemen etablerats senare. Internationellt sett har den allmänna slutsatsen varit att det är låg sannolikhet för att en institutionsvistelse ska lyckas, oberoende av dess längd, om inte riskfaktorer på hemorten, familj, vänner/fritid och skola förändras. Bris-tande inkludering av föräldrar i behandlingen och utebliven efterbehandling förefaller utgöra de största hindren för att de resultat som uppnåtts ska bestå efter utskrivningen (Barn och unga i samhällets vård, forskning om den sociala dygnsvården, www.forte.se/fk-vardebarn).

En genomlysning av placeringsprocessen avseende institutionsplaceringar inom IFO pågår och ska vara klar i december. Delrapporteringar till socialnämnden ska ske löpande.

Uppgiften att bedöma vad som är bästa insats för ett barn eller en ungdom som far illa genom sitt eget beteende och där föräldrarna inte räcker till är oerhört krävande. Samma gäller för yngre barn där föräldrar brister i sitt omsorgstagande. Att fatta kloka och välavvägda beslut i dessa lägen kräver kunskap, erfarenhet och rationellt tänkande och tillgång till alternativa insatser. Den aktuella genomlysningen ska bland annat undersöka om det finns brister i stödstrukturerna när man som socialsekreterare ställs inför denna svåra uppgift. Ibland är läget akut, man ställs inför påtryckningar med krav på att placera och för få alternativ finns vad gäller hemmaplanslösningar. Forskningen understryker vikten av arbete med familj, vänner, fritid, skola och eftervårdsinsatser. Här behöver förvaltningens arbete utvecklas.

Arbete pågår med att implementera Signs of safety (SoS) fullt ut. SoS bygger på involvering av familjen och nätverk. I högriskärenden ska säkerhetsplaner tas fram tillsammans med familjen och dess nätverk samt det professionella nätverket. Säkerhetsplanerna ska vara rigorösa med täta uppföljningar. Den befintliga organisation räcker idag inte till för detta uppdrag och det skulle behövas särskild avdelad personal som stöttar områdeskontoren med säkerhetsplansarbetet och uppföljningen av dem. Syftet är att minska antalet placeringar på institution eller att korta ner placerings-tiden fram till dess en säkerhetsplan är framtagen. Till detta skulle behövas 2 tjänster till en kostnad av 1,4 mnkr.

Att minska placeringarna till budgetnivå utan annat resurstillskott skulle kräva en omfattande omställning av barn- och ungdomsvården. Hårda prioriteringar skulle krävas gällande öppenvårdsinsatser där familjer med problematik som inte är så allvarlig att barnen bedöms som placeringsnära skulle hamna längst ned i kön eller bortprioriteras. I takt med att den psykiska ohälsan ökat har kö bildats till familjebehandling. Även till barn- och ungdomshälsan vars insatser inte behöver för-ledas av utredning och biståndsbeslut är det också kö.

Utökning ungdomsmottagning från år 2020

För år 2018 har nationella stimulansmedel utbetalat till ungdomsmottagningarna i Jönköpings län med 4,6 mnkr. Medlen syftar till att förstärka ungdomsmottagningarnas arbete med psykisk ohälsa. Av de nationella medlen är 1,6 mnkr in-tecknade till Ungdomsmottagning online. Om denna satsning blir lyckad förväntas att den ska fortsätta från 2020 och finansieras av Region Jönköpings län och kommunerna. För Jönköpings del kan det handla om cirka 500 tkr.

Om de nationella rekommendationerna för bemanning på ungdomsmottagningarna ska följas ska Jönköpings kommun tillsammans med Habo och Mullsjö finansiera 55 procent kuratorstjänst plus overheadkostnader 30 procent till regionen. Under 2019 kan finansieringen ske med nationella medel. Jönköpings delfinansiering beräknas till cirka 350 tkr från 2020.

Om ungdomsmottagningens övre åldersgräns skulle höjas till 25 år kan det innebära behov av ytterligare förstärkning inom respektive yrkeskategori. Om personalstyrkan utökas för att kunna ta emot ungdomar upp till 25 år kommer dock nuvarande lokal i Jönköping inte vara tillräckligt stor.

Redan nu behövs politiska beslut för utökning av ungdomsmottagningens verksamhet från och med 2020. Om politiken säger nej synes det inte rimligt att använda de statliga medlen för utökning av antalet tjänster från nu för att sedan dra ned från 2020.

Barnahus och familjehemsresursen

Från mars månad 2018 har de läns-gemensamma resurserna barnahus och familjehemsresursen bytt organisatorisk tillhörighet till kommunal utveckling. Kommunal utveckling är en för kommunerna i länet gemensam verksamhet med regionen som huvudman. Barnahus och familjehemsresursen har tidigare legat direkt under områdeschef för barn och ungdom myndighet. Efter att familjehemsresursen tillkommit blev uppdraget att både vara ansvarig för myndighetdelarna i kommunen samt de läns-gemensamma resurserna alltför stort. I samband med byte av av organisationstillhörighet inrättades en 0,5 tjänst på kommunal utveckling som chef för verksamheterna. Tjänsten finansieras av länets kommuner och Jönköpings andel av finansieringen har från 2018 ökat med 250 tkr.

Utveckling av missbruksvården för barn och unga i Jönköpings län

En rapport om missbruksvården för barn och unga har i april 2018 redovisats för strategigrupp barn och unga i Jönköpings län. En rad utvecklingsbehov har identifierats och förslag har lagts på att utveckla redan befintliga mottagningar alternativt att inrätta nya MiniMaria. MiniMaria innebär en samordning av socialtjänst och hälso- och sjukvård under samma tak. Ett förslag handlar också om att inrätta en länsövergripande digital mottagning eller telefonrådgivning. Kostnaden för en sådan kan i så fall komma efter 2019. Om en satsning ska göra på att utveckla missbruksvård för barn och unga blir det sannolikt en ökad kostnad som det idag saknas beräkningar för. Om en ambitionshöjning ska till krävs politiska ställningstaganden och medföljande resurstillskott.

Familjecentralerna

Reko har 3 april 2018 beslutat att inrätta en tjänst som samordnare för länets familjecentraler. Kommunerna ska gemensamt finansiera tjänsten vilket enligt fördelning utifrån kommunfolk-mängd blir en kostnad för Jönköpings kommun på 100 tkr. Socialförvaltningen och barn- och utbildningsförvaltningen förväntas dela på denna kostnad.

Åtgärdsplan för minska kostnadsökningar för individ- och familjeomsorgen

- Alla chefer har fått i uppdrag att tillsammans med medarbetarna att se över sina kostnader och ge förslag på kostnadsminskningar.
- Genomlysning av placeringsprocessen avseende institutionsplaceringar av barn- och ungdom.
- Genomlysning av placeringsprocessen avseende vuxna missbrukare.
- 1 gång per månad se över placeringskostnader i BoU ledningsgrupp och följa upp nya placeringar för att tidigt få in öppenvården i planering för hemgång.
- Tellus är nu stödboende och har utökat sin målgrupp från 16 år. Ungdomar på institution eller som står inför placering ska vara prioriterade.
- Fler förslag på hemmaplanslösningar som ersätter extern institutionsvård ska tas fram.
- Arbeta efter konceptet intensivutredningar på hemmaplan har startat. Familjebehandling och utredningsteamet är ansvariga.
- Barn och ungdom – ta fram 5 träningslägenheter som ska ersätta institutionsvård.
- Starta HVB2 i lokaler som frigörs från EKB. Kan vara i avvaktan på att optimala lokaler tillhandahålls i senare skede och när nybyggnation av HVB Kyrkskolan är klar.
- Tillsammans med barn- och utbildningsförvaltningen starta resursskola som kan ersätta placeringar på Magelungen.
- Ta fram underlag på hur många ungdomar, kvinnor i skyddade boenden, vuxna på behandlingshem vars placeringar pågår därför att de saknar bostad. Undersöka förutsättningarna för hur de kan prioriteras för lägenhet genom lokal- och bostadsförsörjningsheten.
- Fastställa rutiner att vid behov av skyddat boende för att säkra upp att boende i jourlägenhet eller kvinnojouren i Jönköping prövas som första alternativ.
- Ett projekt pågår delvis finansierat med statliga stimulansmedel för arbete med våldsutövande pappor i syfte att höja säkerheten för kvinnorna och barnen. Ska minska behov av placeringar på skyddade boenden.
- Rutiner har tagits fram för att så snabbt som möjligt ge vård på hemmaplan för vuxna med missbruk som vårdas på HVB.
- Nedläggning av Krami från april 2018. En tjänst omfördelats till Bruksborg. Hyran för lokalerna och övriga kostnader för verksamheten cirka 500 tkr per år blir en besparing som ska täcka underfinansierade poster.
- 5 träningslägenheter som ersätter institutionsvård inom missbruksvården .
- Mer fokus på att förebygga felaktiga utbetalningar, så kallat FUT. Idag ligger fokus mer på att hitta felaktiga utbetalningar som redan skett.

Kommentar till förändringsförslag i budget:

Minskning tjänster 5,9 mnkr

För att anpassa verksamheten till budgetförslaget krävs en minskning med 9 årsarbetare. Denna minskning kan ej ske på myndighetssidan- närmare fördelning av minskningen föreslås göras i verksamhetsplanen. Minskningen kan avse såväl barn- och ungdom , missbruksvården som försörjningsstödet.

Ospecificerat

År 2019 kommer budgeten inom IFO inte att vara i balans, trots ovanstående åtgärdsförslag, underskottet budgeteras till 3,8 mnkr. Detta uppvägs av ett överskott år 2020 på 10,3 mnkr och 25,9 mnkr år 2021.

Flytta ihop lokalkontor försörjningsstöd 1,4 mnkr

Område försörjningsstöd består av fyra sektioner som är placerade på fyra olika geografisk platser inom Jönköpings kommun; Öxnehaga, Råslätt, Kunskapens hus och Sofiahuset.

Vid en samlokalisering till Sofiahuset skulle man spara 2,0 mnkr i hyror och 1,8 mnkr i personal. Eftersom uppsägningstiderna på lokalhyrorna varierar nås inte full effekt förrän 2021.

Funktionshinderomsorgen

Funktionshinderomsorgen har för 2018 en budget i obalans. En stor del kan förklaras med de förändringar som under de senaste åren är kopplade till ändrad rättspraxis och Försäkringskassans skärpa tillämpning av insatsen personlig assistans. Trots kompensation i årets budget beräknas insatsen personlig assistans kosta drygt 50 mnkr mer än budgeterat. Denna stora kostnadsökning finns däremot kompenserad i budgetramen för 2019.

Utöver denna utveckling ger dock funktionshinderomsorgen, nu liksom tidigare år, insatser till fler och fler individer. Detta hänger samman med att kommunen växer och därmed ökar även antalet kommuninvånare med funktionshinder. Utöver det faktum att Jönköping är en växande kommun kan det också konstateras att målgruppen funktionshindrade ökar av andra skäl. Flera personer med svåra funktionshinder överlever och får hjälp att leva vidare, medellivslängden ökar för målgruppen samt fler personer får idag diagnoser som ger dem rätt till insatser enligt LSS. Det är viktigt att ta med denna demografiska ökning i kommande budgetramar. För 2018 har detta inte beaktats vilket innebär att verksamheten är underfinansierad redan från början. Funktionen har bland annat vara tvungen att starta upp en servicebostad samt två barnboenden utanför budgetramen. Detta för att kunna verkställa beslut i egen regi, som på sikt är ett mycket bättre ekonomiska alternativ än att köpa boendeplatser externt.

Kommentar till poster:

- **Generell besparing på 0,5 %**

Summa: 4 mnkr

Kommentar: En konsekvens av effektivare schemaläggning. Kan finns olika förutsättningen i olika områden. Inom personlig assistans ser förutsättningen sämst ut. För funktionen handlar effektiviseringen om totalt ca 8 tjänster.

- **Ny dom gällande sondmatning**

Summa: 2,0 mnkr

Kommentar: Efter ny dom gällande sondmatning har ett överslag gjorts över hur många ärenden där detta kan tillämpas. Det kan röra sig om 1-2 assistansärenden som skulle kunna återgå till Försäkringskassan. Snittberäkning/ärende är 400 beviljade timmar/månad, så blir besparingen ca 1,0 mnkr per ärende.

- **Inkomstprövade hyressubventioner**

Summa: 1 mnkr

Kommentar: För de personer som har bostad med särskild service enligt LSS utgår en hyressubvention om hyran överstiger 5 000 kr per månad (5 600 kr per månad från och med 1 januari 2019). För personer med beslut enligt SoL utgår idag ingen subvention. Prognosen är att kostnaden

för hyressubventionen för 2018 kommer att uppgå till 4,7 mnkr. En besparing skulle vara att inkomstpröva denna subvention, så att de som har möjlighet att betala för en högre hyra gör det.

- **Färre dygn på externa korttidsplatser**

Summa: 1,6 mnkr

Kommentar: 2017 hade funktionen 7 063 vård dygn för externa korttidsplaceringar. Begreppet korttidsplacering avser en tidsbegränsad period men flera av dem kan bli relativt långa placeringar. Externa placeringar sker när det finns särskilda behov eller omständigheter som inte kan tillgodoses i egen regi. Ambitionen är en förkortning med 10 procent av antalet vård dygn.

- **Externa platser daglig verksamhet**

Summa: 1 mnkr

Kommentar: Funktionshinderomsorgen köper idag 8 platser inom daglig verksamhet för personer med intellektuella funktionshinder, som uppgår till en kostnad av drygt 3,4 mnkr per år vilket motsvarar en snittkostnad på 1182 kr per dag. Under 2019 kommer en av funktionens dagliga verksamheter, Pärlan, ersättas med nya lokaler. De nya lokalerna tillåter en driftökning, från 19 brukare till 30 brukare. 8 av platserna kommer kunna erbjudas personer som är i behov av individuell plats, något som idag funktionen till stor del saknar och tvingas köpa externt. Rimligt är att räkna med att under 2019 kunna erbjuda 4 externplacerade individer ny placering av daglig verksamhet. Snittkostnaden för extern placering av dessa 4 personer i daglig verksamhet uppgår i dag till 1 429 kr per dag.

Ovan förslag innebär dock inte att funktionen hamnar inom ram, då nuvarande ram inte är anpassad till den verksamhet som idag bedrivs. Önskar man se ytterligare åtgärder för att hamna inom ram ser funktionen inget annat alternativ än att krympa mängden verksamhet, alltså bedriva en mer restriktiv biståndsbedömning för att kunna minska på mängden utförda insatser. Dessa poster betraktas som funktionens andra del av åtgärdsförslag.

- **Ej lagstadgad verksamhet, ambitionsminskning 10%**

Summa: 2,0 mnkr

Kommentar: Denna post innefattar en minskning med 10% av all verksamhet som inte är av lagtvingande för en kommun att bedriva. Det handlar främst om insatser som ges till målgruppen psykiskt funktionshindrade. Det innefattar all daglig verksamhet för målgruppen, samtliga träffpunkter och allt metodstöd som finns i funktionen.

- **Personligt ombud**

Summa: 1,3 mnkr

Kommentar: Sedan 1 januari 2017 organiseras länets personliga ombud gemensamt genom kommunal utveckling. Funktionshinderomsorgen betalar årligen en summa på 1,3 mnkr för ändamålet. Insatsen är av öppen karaktär och utan lagstadgat krav. Detta länsgemensamma avtal som skulle kunna sägas upp för Jönköpings del, uppsägningstiden är 1 år.

- **Höjt pris mat, se äldrenämndens förslag**

- Summa: 0,6 mnkr

I äldrenämndens VIP-förslag föreslås att priset för mat, som levereras från äldreomsorgens kök, höjs enligt följande:

"Idag är heldygnskostnaden för mat i äldreboende med helinackordering 2 790 kr som höjs till 3 180 kr i förslaget. För dem som bor på äldreboende med hemtjänst är kostnaden 47 kr för lunch, 23 kr för frukost och 23 kr för kvällsmål. Kostnaden höjs till 53 kr för lunch, 26,50 kr för frukost och 26,50 kr för kvällsmål.

Dygnskostnaden för dem som är på korttidsvistelse är 93 kr per dag. Avgiften höjs till 106 kr per dag.

För de som har matportion i hemmet i sitt hemtjänstbeslut är kostnaden för lunch 47 kr vilket höjs till 53 kr per portion. Matavgiften skall från 1 januari 2019 indexeras med omsorgsprisindex, OPI."

Avgifter på boendestöd och ledsagning SoL

Summa: 0,7 mnkr

Kommentar: Ökade intäkter boendestöd, höjd avgift med 100 procent. Boendestöd är ett psykosocialt stödarbete som omfattar drygt 500 personer och syftar till att den enskilde ska få en fungerande vardag inom viktiga livsområden. Kommunfullmäktige tog tidigt beslut vid boendestödets tillkomst att ekonomin inte skulle vara ett hinder för någon att motta detta psykosociala stöd. Man fastställde en relativt låg schablonavgift. Kostnaden idag är 190 kr per månad. En dubblering av avgiften blir fortsatt relativt låg, 380 kr per månad. Samma avgift skulle kunna tas för insatsen ledsagning SoL, som idag 52 personer är beviljad. Förändring av avgifterna beräknas ge en ökad intäkt på 0,7 mnkr.

Vaksamhet vad gäller ökade ambitioner

Med hänsyn till det ansträngda ekonomiska läget är det viktigt att poängtera det orimliga i att inom nuvarande ram besluta om åtgärder eller insatser som innebär en ökade ambition och därmed en kostnadsökning. Funktionshinderomsorgen har sedan september 2017 och ett år framåt varit igång i ett pilotprojekt som rör fri ledsagning. Under projektet har 30 personer testat upplägget med fri ledsagning och resultatet ska utvärderas efter projektets slut. Skulle beslut fattas att införa fri ledsagning till hela gruppen inom funktionshinderomsorgen som har rätt till insatsen skulle det innebära en merkostnad på ca 5 mnkr/år.

4.4 Konsekvensbeskrivning av effektiviseringar

Gemensam verksamhet

I samband med VIP 2018-2020 beslutades om 2 procent besparing rörande socialförvaltningens gemensamma verksamhet. För 2018 visar prognosen på ett underskott som i huvudsak handlar om ökade kostnader för bland annat hyror vad gäller bostadssociala kontrakt, ökade kostnader för gemensamma verksamhetslokaler samt ökade kostnader i samband med en kommunövergripande omfördelning vad gäller lönekostnader för fackligt förtroendevalda. För att hantera det prognostiserade underskottet samt aktuell besparing för 2019 reduceras förvaltningens budget för olika utvecklingsprojekt som nämnden beslutat i verksamhetsplan för 2018 samt uppdrag som tilldelats nämnderna i VIP 2018-2020. Besparingen får konsekvenser vad gäller förvaltningens förmåga att genomföra uppdrag som initieras av nämnd eller kommunfullmäktige för kommande verksamhetsår. Gemensam verksamhet får med förslaget en minskad bemanning och måste därmed fokusera på uppdrag av mer förvaltande karaktär. Förvaltningens förmåga att genomföra utredningsarbete, förbättringsprojekt samt övergripande samordning begränsas. Med anledning av besparingen måste samtliga politiska uppdrag, som innebär ett behov av personella resurser, vara finansierade

för att förvaltningen ska ha förmåga att genomföra uppdrag inom ramen för gemensam verksamhet.

Individ och familjeomsorgen

För att kostnaderna för individ och familjeomsorgen (IFO) ska anpassas till den lagda budgetramen för 2019 måste verksamheternas kostnader minska med 66 mnkr. 55 mnkr avser de överskridanden som prognostiserats för 2018 och 11 mnkr avser IFO:s andel av besparingarna på socialnämndens verksamheter.

De stora utgiftsposterna är personal och placeringar av barn och unga samt externa placeringar av vuxna med missbruksproblem. Då personal är en stor kostnadspost krävs en minskning med 9 årsarbetare för att hålla kostnader inom budgetramen. Myndighetspersonalen undantas från denna besparing.

Nedan följer en konsekvensbeskrivning för respektive verksamhet om neddragning av tjänsterna fördelas över hela IFO-verksamheten.

Alla delar inom IFO påverkar varandra varför neddragningar inom ett område påverkar övriga områden. Inte sällan är också familjer eller individer aktuella inom flera verksamheter. Inte minst påverkas alla barn och då barn som redan lever i utsatta livssituationer. Även till missbruksvårdens öppenvårdsenheter är det köer. Jönköpings kommun har en bredd i förebyggande insatser som säkerligen har bidragit till att kommunen inte varit lika drabbad av social oro eller av parallella maktstrukturer med egna lagar och regelsystem. Kommunen har hittills varit förskonad från att unga människor rest till mellanöstern för att kriga med IS.

Nytt verksamhetssystem ska införas under 2019 vilket innebär stora påfrestningar på hela verksamheten. Om det samtidigt ska ske personalneddragningar blir de negativa konsekvenserna för våra klienter ännu större.

I takt med att den psykiska ohälsan bland barn fördubblats under de senaste 10 åren har trycket på IFO ökat med anmälningar och köbildningar till öppenvårdverksamheterna för barn och ungdom. Det finns en avsevärt förhöjd risk för ökande sociala problem om de offentliga institutionerna, där IFO ingår, minimerar sina resurser och inte förmår möta befintliga och kommande samhällsutmaningar. Även andra kommunala, regionala och statliga verksamheter skulle påverkas negativt av nedskärningar inom IFO. Skola, hälso- och sjukvård och polis är bara några exempel på verksamheter som skulle få avsevärt svårare att klara sina uppdrag.

Att klara personalförsörjningen framåt är en annan ödesfråga. Även om det blir färre tjänster att rekrytera till inom IFO finns det alternativ på arbetsmarknaden dit bland annat socionomer kan söka sig. Finns det alternativ lär ingen välja att arbeta i en hårt belastad verksamhet med högt stresspåslag där man har små möjligheter att nå bra arbetsresultat och ständigt påminns om att man inte klarar lagkraven.

Barn och ungdom

Neddragning av personal inom barn- och ungdomsvården skulle få konsekvenser för barn i alla åldrar.

Det kan vara möjligt att minska antalet årsplaceringar på HVB med fem årsplaceringar 2019, ytterligare 5 årsplaceringar 2020 och även 5 årsplaceringar 2021. Det innebär att vi först från 2022 när

nuvarande budgetram, 41 årsplaceringar. Men det är inte realistiskt om det samtidigt blir stora neddragningar av personal. För att anpassa kostnaderna till budgetram synes ändå inga andra möjligheter än att dra ner på personalkostnaderna – trots att det skulle innebära en ambitionssänkning i jämförelse med vad barn och familjer erbjuds idag från IFO.

Placering av färre barn på HVB och en betydligt mindre personalstyrka inom barn och ungdomsvården innebär att barnen bor kvar hemma med mindre stöd. Det kommer i de allra flesta fallen att innebära ytterligare krav på barn- och utbildningsförvaltningen att sätta in fler resurser för att klara av att hantera barnen eller ungdomarna under skoldagen.

Förebyggande och tidiga insatser minskar risken för social problematik och ohälsa för barn och unga. Det gäller såväl generellt stöd till föräldrar som riktat stöd till såväl individer som utsatta grupper. En kraftig neddragning av antalet tjänster drabbar även de förebyggande insatserna hårt. Det ökar risken för social problematik och ohälsa i vid bemärkelse för barn och ungdomar i vår kommun. Det ökar också problematiken med utanförskap och segregation i våra utsatta bostadsområden, där våld, missbruk och kriminalitet riskerar att öka. Om några år har kommunen sannolikt ännu fler barn och ungdomar med stora behov som kommer att kräva omfattande insatser.

Missbruksvården

Vad gäller vuxna med missbruksproblem är målsättningen är att minska antalet externa placeringar, med tre årsplaceringar per år och nio under tre år. Kostnader för placeringar skulle då vara i nivå med dagens budgetram från 2022 under förutsättning att dygnskostnaden inte ökar vilket den gjorde med 16 procent mellan 2016 och 2017. En genomlysning av placeringsprocessen ska göras under 2018 i syfte att identifiera hinder och möjligheter för att nå målsättningen. Att minska externa placeringar till förmån för öppenvård skulle omöjliggöras om öppenvårdsresurserna minskar. Svårigheterna att sänka kostnaderna genom att dra in på de frivilliga insatserna illustreras av nationell statistik som pekar mot att effekten blir att fler behöver tvångsvård enligt LVM. Den ur ekonomisk synvinkel bästa strategin är att styra utformningen av de öppna insatserna så att de så långt som möjligt kan ersätta vård på behandlingshem och att därutöver se till att det finns tillräckliga boendialternativ av olika slag.

Minskning av personal inom missbruksvården kan påverka följande verksamheter:

Myndighetssektionen som utreder och beslutar om insatser samt har viss uppsökande verksamhet består av 18 medarbetare. Utförandedelen består av flera olika verksamheter. Junepolikliniken med 6 tjänster för ej biståndsbedömd behandling. Mobila teamet med 8 tjänster ger biståndsbedömda individuellt utformade insatser. Slottsgruppen med 4 tjänster är ej biståndsbedömd Minnesotabehandling under dagtid. Bop med 3 tjänster ger insatser i samverkan med regionens hälso- och sjukvården till de med svår samsjuklighetsproblematik. EOS, med 2 medarbetare, utför biståndsbedömd dagverksamhet för äldre med samsjuklighet eller grava missbruksproblem. Retur med 10 medarbetare är en ej biståndsbedömd sysselsättningsverksamhet som är i stort sett självfinansierad varför en nedläggning skulle innebära en minimal besparing. Anhörigstöd med 4 medarbetare är ej biståndsbedömd. Bruksborgs HVB har 14 medarbetare och en nedläggning skulle leda till fler externa placeringar till en betydligt högre dygnskostnad.

Inom missbruksvården ges redan idag insatser i hög omfattning utan att föregås av biståndsbedömda beslut på ett sätt som strider mot gällande lagstiftning. Fler handläggare skulle behövas vid myndighetssektionen för att klara lagens krav. Myndighetsektionen hade under första halvåret 2017 vakanta tjänster vilket medförde att man inte ens kunde leva upp till lagkraven i form av att

hantera ansökningar och anmälningar och utreda inom rimlig tid. Bland annat ledde detta till en JO-anmälan från kriminalvården

Neddragning av personal skulle innebära att fler med missbruksproblem inte skulle få den hjälp de behöver vilket leder till ett ökat mänskligt lidande för de som har beroende- eller missbruksproblematik och för deras närstående. En mätning gjord 2017 pekar på att cirka 40 procent av de med insats från Junepolikliniken eller Slottsgruppen har barn under 18 år och motsvarande siffra för myndighetssektionen är 25 procent. Den psykiska ohälsan skulle öka för samtliga berörda. I värsta fall leder problemen som man inte får hjälp för till en för tidig död.

Försörjningsstöd

Inom försörjningsstöd är det en god arbetsmiljö och en relativt god personalförsörjning. Detta kan snabbt ändras i ett läge med en kraftigt ökande ärendemängd och en försämrad arbetssituation, vilket vi upplevt tidigare. Kostnader för bemanningskonsulter och dålig kontinuitet i verksamheten skapar ökade kostnader för utbetalningar, personal- samt arbetsmiljörelaterade bekymmer.

Försörjningsstöd är den verksamhet som ofta är ingången till socialtjänsten. Ekonomiska bekymmer är många gånger endast en del av familjens problematik där det kan finnas missbruk, problem med barnen eller våld. Att upptäcka problemen tidigt är avgörande för att förebygga allvarigare problem. Om vi minskar antalet socialsekreterare är det stor risk att vi inte kommer att se dessa bekymmer på grund av tidsbrist.

Försörjningsstöd har genom högkonjunkturen och idogt arbete bidragit till att allt fler personer lämnat försörjningsstöd till förmån för arbete eller annan försörjning. Detta har minskat kostnaderna och budgetramen har minskat med ca 18 miljoner mellan 2016-2018. Minskande kostnader för utbetalt försörjningsstöd är dock inte linjärt med minskat behov av personal i samma omfattning. De personer som idag finns kvar inom försörjningsstöd har en mer komplex situation än de som lämnat, vilket kräver mer arbetsinsatser från olika professioner. Högkonjunkturen har nått toppen och vi kan förutse sämre tider framöver. Flera av de som tidigare haft försörjningsstöd kommer sannolikt tillbaka vid en sämre konjunktur utifrån sist in först ut principen. De som varit kvar i försörjningsstöd under högkonjunkturen kommer åter att hamna sist i prioriteringsordningen.

Kommunens mottagandetal av nyanlända har minskat sedan föregående år men flera i den grupp som lämnar etableringen de närmaste åren saknar egen försörjning och blir beroende av försörjningsstöd. Dessutom kommer anknytningar samt sekundärer som flyttat hit från andra kommuner. Ett ökande behov av bostäder till personer som inte har rätt till bostad genom kommunen belastar också mottagningsenheten. Nyanlända som flyttar in i nyproducerade bostäder blir beroende av försörjningsstöd för att klara den höga hyran, vilket kräver ytterligare personalresurser och administration samt skapar en inlåsnings effekt på försörjningsstöd under längre tid.

Inom försörjningsstöd pågår ett förändringsarbete med att skapa effektivare flöden, mer samordning mellan olika verksamheter samt att genom ny teknik automatisera delar av ansökningsprocessen. Detta kommer med stor sannolikhet bidra till minskade kostnader. Det är demoraliserande för personal och ineffektivt för våra klienter att under pågående utvecklingsprocess kraftigt rasera en väl fungerande verksamhet, vilket med stor sannolikhet ökar den enskildes behov av försörjningsstöd och därmed ökande kostnader. Försörjningsstöd behöver rustas för den kommande konjunkturförändringar och de efterföljande effekterna av invandringen.

Funktionshinderomsorgen

- **Generell besparing 0,5 %**

Funktionshinderomsorgen är en personaltät verksamhet med drygt 1 300 tillsvidareanställda där tusentals insatser utförs varje dag i såväl ordinarie boenden som särskilda boenden. Genom en översyn av arbetstidsmodeller och scheman med syfte att på bästa sätt förlägga arbetstid utifrån brukares behov och uppnå en effektiv resursanvändning, inklusive logistik, ska förslaget om besparing på 0,5 procent kunna realiserar utan att negativt påverka omvårdnad och service. Det är dock så att vissa verksamheter har svårare att realisera ett sådant förslag medan andra verksamheter har lättare och där kanske procenten istället kan bli något högre.

- **Ny dom gällande sondmatning**

Rättsläget runt insatsen personlig assistans har ändrats drastiskt de senaste åren. En tidigare dom gällande tolkning av grundläggande behov innebar att Försäkringskassan avslog många beslut om personlig assistans med hänvisning att sondmatning inte var att betrakta som ett grundläggande behov. Under våren 2018 har det kommit en dom från högsta förvaltningsdomstolen som reglerar detta så att tolkningen nu är att sondmatning är att betrakta som ett grundläggande behov. Det innebär att funktionen har 1-2 ärenden som eventuellt åter kommer att kunna beviljas statlig assistansersättning. Det är i dagsläget dock mycket oklart hur Försäkringskassan väljer att tolka denna nya dom. Kommunen har dock idag en beslutslängd på 2-4 år för dessa ärenden, varför en övergång till Försäkringskassan först blir aktuell 2019-2022.

- **Inkomstprövade hyressubventioner**

Kommunfullmäktige beslutade i december 1994 om riktlinjer för avgifter avseende insatser enligt LSS. Samtidigt beslutade kommunfullmäktige att fastställa högsta "avgift" för bostad vid upprättande av hyreskontrakt med personer som uppbär pension till samma belopp som kommer att gälla som "hyrestak" för det statliga bostadstillägget för pensionärer (BTP), vilket då var 4 000 kronor per månad. Idag är detta belopp på 5 600 kronor per månad. andra kommuner använder sig istället av ett kommunalt bostadstillägg för personer med funktionsnedsättning, som är inkomst- och kapitalprövat. Detta innebär att de personer som har ekonomisk möjlighet inte får sin hyra subventionerad av kommunen utan istället betalar faktisk marknadshyra. En sådan subvention skulle alltså variera utifrån den enskildes inkomst.

En konsekvens av att införa inkomst- kapitalprövad hyressubvention innebär att fler personer med bostad med särskild service får en högre hyra. Därmed kan man tänka sig att möjligheten för funktionshindrade att välja bostad minskar. Nybyggda bostäder har ofta en mycket hög hyra och funktionshindrade är generellt en målgrupp med små inkomster. Med en inkomstprövad hyressubvention gör man ingen skillnad på om insatsen bostad med särskild service är beviljad med stöd och SoL eller LSS. De som har förmåga att betala för en högre hyra får göra det, medan kommunen går in och subventionerar hyran för de som har behov av det, upp till en hyreskostnad på 5 600 kr.

- **Färre dygn på externa korttidsplatser**

En minskning av antalet vård dygn vid externa placeringar med 10 procent bör kunna vara en uppnåbar effektivisering utan att försämra livssituationen för enskilda som har omfattande behov av stödinsatser. Det som krävs är relativt korta beslutsperioder, tätare uppföljningar av genomförandeplaner och uppdragstagarnas uppdrag. Samtidigt krävs det tidig planering för alternativa insatser på hemmaplan, exempelvis kvalificerat boendestöd.

- **Externa platser daglig verksamhet**

Under 2019 kommer en av funktionens dagliga verksamheter, Pärlan, ersättas med nya lokaler då nuvarande lokaler under en längre tid konstaterats vara undermåliga utifrån ett arbetsmiljöperspektiv. I samband med det utökas antalet platser och utformningen av enheten kommer att anpassas till den målgrupp som idag i huvudsak verkställs av externa aktörer. Funktionshinderomsorgen kommer i samband med övertagandet av den nya lokalen kunna verkställa fler beslut i egen regi och planeringen är att 4 beslut som idag verkställs externt kommer att kunna verkställas i egen regi.

Ett byte av daglig verksamhet för personer med intellektuella funktionshinder kommer kunna påverka den enskilde som under många år fått sitt beslut verkställt i extern verksamhet. Flertalet av dessa individer är beroende av trygghet och struktur. Ambitionen är att säkerställa bytet av daglig verksamhet så att det påverkar den enskilde så lite som möjligt.

Med hänsyn till den enskildes behov bedömer funktionen det inte realistiskt att kunna verkställa samtliga beslut i egen regi. Detta skulle påverka den enskilde i allt för hög grad beroende på funktionsnedsättning. Att påbörja verkställighet av de 4 beslut som innefattar endast daglig verksamhet och inte boende kan dock konstateras vara den mest realistiska lösningen som också påverkar den enskilda personen minst.

- **Ej lagstadgad verksamhet, ambitionsminskning 10%**

- *Arbetslivsinriktad daglig verksamhet*, att ha ett arbete och sysselsättning är ett grundläggande behov för människor i en aktiv ålder för att känna social gemenskap och samhällstillhörighet. Nedläggning av ADV-verksamhet kommer sannolikt skapa mänskligt lidande. Det finns även en risk för ekonomisk kontraproduktivitet då med stor säkerhet kommer innebära ökade personalbehov i andra verksamheter, t.ex. boenden eller boendestöd.
- *Träffpunkter*. Träffpunkternas syfte är att öka gemenskap och delaktighet i samhällslivet samt att motverka isolering. Genomförda inventeringar och brukarenkäter redovisar att ensamhet, brist på nära relationer och gemenskap är ett av de största problemområdena för personer med psykiskt funktionshinder. 70 procent bor i ensamhushåll vilket är nästan dubbelt så många jämfört med kommunens befolkning. 50 procent har ingen sysselsättning eller arbete alls. Samtidigt innebär funktionshindret i sig ofta betydande svårigheter att klara nya och offentliga miljöer. Träffpunkterna och deras höga tillgänglighet både vardagar och helger är mycket viktiga för att motverka isolering och totalt utanförskap. Att inte tillhandahålla träffpunktslokaler riskerar att motverka en psykisk rehabilitering och innebära större psykisk ohälsa. Kostnaden för träffpunktsverksamheten är relativt låg i relation till värdet av verksamheten för en enskilde.
- *Metodarbete*. Att satsa på metodstöd, utbildning och handledning av personal har visat sig ge goda effekter på kvalitet och bemötande i verksamheten. Inte minst är metodstöd en viktig och vanlig förekommande åtgärd som enhetschefer kan sätta in vid svåra arbetsmiljöproblem där personal behöver stöd i att möta exempelvis utåtagerande beteende. Med en stor personalomsättning och svårigheter att rekrytera personal med utbildning och erfarenhet är det viktigt att säkerställa att arbetssätten i verksamheten präglas av god kvalitet och evidensbaserade metoder. Utbildning och handledning är ett sätt att ge medarbetare förutsättning-

ar att utföra sitt uppdrag. Metodstödet är också ett sätt att kunna behålla medarbetare genom att de upplever att det finns ett stöd som stärker deras känsla av sammanhang i svåra och utsatta situationer. I det framtida arbetet med att verkställa beslut internt i stället för att köpa externa platser är det av yttersta vikt göra rätt metodval. Detta för att arbetet och kvalitén för insatsen ska bli framgångsrik. Att ta bort, eller minska på metodstödet innebär en kvalitetssänkning för verksamheten och ytterst för de medborgare som tar del av funktionens insatser. Det innebär även en större utsatthet för personal, som i stor grad använder metodhandledarna i sitt dagliga arbete och en risk för ett ökat behov av externa placeringar.

- **Personligt ombud**

Personligt ombud är en verksamhet som vänder sig till personer över 18 år med långvariga psykiska funktionshinder som innebär väsentliga begränsningar inom viktiga livsområden. Syftet är främst att nå personer inom målgruppen som har behov av stöd men som av olika skäl inte har pågående kontakt med specialistpsykiatri eller socialtjänsten. Där målet är att med uppsökande verksamhet hjälpa den enskilde identifiera och formulera behov av stöd och vård. Vidare att verka för att gemensam plan för insatser upprättas, bistå i kontakter med myndigheter, underlätta samordning av insatser och se till att den enskilde får vård, stöd och service utifrån önskemål, behov och laglig rätt. Personligt ombud ska också uppmärksamma brister och systemfel samt medverka till förbättringsåtgärder. Verksamheten är författningsstyrd, men är inte obligatorisk för kommunen att bedriva.

En besparing inom denna verksamhet innebär att Jönköpings kommun säger upp det länsövergripande avtal som gäller från 1 januari 2017, där länets arbete med personliga ombuds hanteras av kommunal utveckling. Det innebär att den uppsökande verksamheten minskar och att socialtjänst och sjukvård når färre personer som har ett behov av vård och stöd för att inte allvarligt riskera sin hälsa eller sitt liv. Uppsägningstiden är 1 år.

- **Höjda avgifter BST och ledsagning SoL**

En höjning av boendestödsavgiften skulle få stora konsekvenser för den enskilde. Man lever som regel på sjukersättning, sjukpenning alternativt försörjningsstöd och har mycket knappa marginaler. Höjningen påverkar därför livssituationen. En höjning av avgift kan även påverka motivationen att ta emot viktiga stödinsatser och bidra till att man isolerar sig i högre grad. Detta är redan idag ett förekommande problem inom främst gruppen psykiskt funktionshinder.

Ledsagning är en insats för en person som behöver ett extra och anpassat stöd för att klara av sin vardag. Ledsagning beviljas i syfte att bland annat bryta isolering, bistå och öka möjligheten och tillgängligheten för den enskilde med en funktionsnedsättning att komma ut i samhället. Vanliga aktiviteter är bland annat att ledsaga den enskilda till olika fritidsaktiviteter, sjukvårdsbesök, gå på promenader, bio och till olika former av rehabilitering/träning. Idag är insatsen avgiftsfri och ett införande av avgift kan i vissa fall innebära en benägenhet att avstå från insatsen helt och därmed minska tillgänglighet och delaktighet i samhällslivet.

4.5 Taxor och avgifter

Avgiften för boendestöd höjs från den 1 januari 2019 med 190 kr per månad. Ny taxa blir då 380 kr per månad.

Från den 1 januari 2019 införs en avgift på ledsugning enligt SoL med 380 kr per månad.

4.6 Sammanfattning av förslaget

5 Investeringsbudget

5.1 Förslag till investeringsbudget

kod	Verksamhet/projekt, tkr	investering	t.o.m 2018	2019	2020	2021	2022	2023		Kommentarsfält
50	Gemensam verksamhet			6 100	5 000	2 700	1 900	1 900		
585 210	Verksamhetssystem	6 700	700	2 400	3 100	500				
585 220	Välfärdsteknik			1 000	1 000	1 000	1 000	1 000		
5 780	Inventarier Kasern A6 & gemensamma lokaler			2 700	900	1 200	900	900		
51	Individ och familjeomsorg			28 600	20 200	19 100	1 100	1 100		
566 300	Bostäder för personer med behov av socialt stöd, nr 4								4	
5 663 XX	Bostäder för personer med behov av socialt stöd, nr 5								4	
Nytt	HVB 2 Kyrskolan		1 100	10 000					1	TN*
Nytt	HVB 2 Kyrskolan, inventarier			500						
5 667	Reinvesteringar inom IFO			700	700	700	700	700		
566 901	Utökad Bruksborg	41 900	2 900	17 000	17 000	5 000			1	TN
566 70	Inventarier utökad				700					

kod	Verksamhet/projekt, tkr	investering	t.o.m 2018	2019	2020	2021	2022	2023		Kommentarsfält
2	Bruksborg									
5 671	Upprustning anläggningar IFO			400	400	400	400	400		TN
566 307	Stödboende Bruksborg	14 400			1 400	13 000			1	TN*
56,58,59	Funktionshinderomsorg			87 600	29 000	21 700	19 500	21 700		
5 815	Inventarier nya anläggningar funktionshinderomsorgen (FO)			1 800	700	400	500	400		
5 821	Upprustning bef anläggningar omr Boende-Korttids (FB)			1 000	1 000	1 000	1 000	1 000		TN
Nytt	Servicebostad Tenhult								4	TN*
5 837	Investeringar av särskilda boenden (FO)									
-	Gruppboende 1 och 2 Fagerslätt Kyrkebäcksvägen	39 700	9 700	30 000					1	TN*
-	Gruppboende 3. Fagerslätt	19 800	1 200	18 600					1	TN*
-	Gruppboende 4. Skärstad	19 600	1 000	13 600	5 000				1	TN*
-	Gruppboende 5. Åsens Gärd	20 600					2 600	18 000	2	TN*
	Gruppboende 6 och 7 Skeppsbron	45 100		8 100	20 000	17 000			2	TN*
Nytt	Daglig verksamhet djurinriktning		1 000	8 300					1	TN*
Nytt	Daglig verksamhet Linden		1 000	4 000		1 000	13 100		1	TN*
5 822	Upprustning befintliga anl område Socialpsykiatri (FS) och område Arbete-Assistans (FA)			1 000	1 000	1 000	1 000	1 000		TN
5 775	Inventarier äldre anläggningar FO			1 200	1 300	1 300	1 300	1 300		
60	Invandrarverksamhet			51 400	0	0	0	0		
5 672 xxx	Flerbostadshus Skärstad	31 300	6 300	25 000					1	TN
5 672 xxx	Flerbostadshus Äppelbladet	53 700	27 300	26 400					1	TN*

kod	Verksamhet/projekt, tkr	investering	t.o.m 2018	2019	2020	2021	2022	2023		Kommentarsfält
Totalt socialnämnden				173 700	54 200	43 500	22 500	24 700		

5.2 Kommentarer till föreslagen investeringsbudget

50 Gemensam verksamhet

Projekt 585210 Verksamhetssystem

Avtal med Pulsen om att använda Combine som verksamhetssystem har slutförts. Planering och implementation inleds under våren 2018 och systemet skall vara fullt infört under tidig vår 2020. Implementeringsarbetet föregås av ett utrednings- och förändringsarbete för att anpassa processerna till Combine. Investeringsmedlen avser införandekostnader för IT-systemet, anpassningar och integrationer. Systemet har upphandlats med maximal avtalstid 22 år (minimum 7 år).

Projekt 585220 Valfärdsteknik

Valfärdsteknik handlar om hur digital teknik kan bidra till att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet och självständighet för personer som har eller löper risk att få en funktionsnedsättning. Socialförvaltningen har beslutat att under kommande år anskaffa och utveckla användandet av tjänster och produkter inom detta teknikområde. Implementering av valfärdsteknologi i kommunen är ett medel för att uppnå en likvärdig och jämlik vård och omsorg där den enskilde erbjuds och kan välja vård- och omsorgstjänster, inklusive digital valfärdsteknik. Det kan handla om fjärrtillsyn via videoteknik, mobila trygghetslarm med möjlighet till GPS-positionering, aktivering av personer som drabbats av stroke eller demens med hjälp av virtuella cykelturer eller promenader. Bedömt investeringsbehov 1 mnkr per år under perioden.

Projekt 5780 Inventarier Kasern A6 & gemensamma lokaler

Inventarier avsedda för verksamheter som under 2019 kommer att flytta till lokaler på Kasern A6. Det är omkring 200 arbetsplatser med tillhörande personalutrymmen och gemensamma besöks- och mötesrum som behöver inventarier och utrustning. Investeringsmedlen avser även inventarier för verksamheter som kommer att förändras under 2019 och berör lokaler på Hoven, Sofiahuset och Kasern A6. En bedömning är att ett flertal arbetsplatser behöver inventarier för att bl.a. kunna förtäta i befintlig kontorsstruktur och utrusta gemensamma konferens- och samtalsrum.

51 Individ- och familjeomsorgen

Projekt 566300 Bostäder för personer med behov av socialt stöd, nr 4

Planerad nybyggnation av bostäder för personer med behov av särskilt stöd. För att åstadkomma

förändringar i boendefrågan för missbrukare har hittills tre av fem planerade enheter byggt med fyra små lägenheter i varje enhet. Två enheter återstår i den tidigare beslutade satsningen på missbrukarbostäder. Tomtförslag inte klart.

Projekt 5663xx Bostäder för personer med behov av socialt stöd, nr 5

Planerad nybyggnation av bostäder för personer med behov av särskilt stöd. För att åstadkomma förändringar i boendefrågan för missbrukare har hittills tre av fem planerade enheter byggt med fyra små lägenheter i varje enhet. Två enheter återstår i den tidigare beslutade satsningen på missbrukarbostäder. Tomtförslag inte klart.

Nytt HVB2 Kyrkskolan

Ett HVB (hem för vård och boende) för pojkar är tidigare beslutat och förslaget var ombyggnation av Kyrkskolan. Enligt nuvarande bedömningar blir anpassningar av Kyrkskolan dyrare än tidigare beräkningar. I VIP 2019 föreslås nybyggnad på befintlig plats. Verksamheten omfattar 10 platser och personalutrymmen. Lokalprogram finns.

Nytt Utredning – resursskola

Inom socialnämndens ansvarsområde har kostnaderna för extern öppenvård ökat kraftigt under senare år. Dialog förs med barn- och utbildningsnämnden om eventuell etablering av en resursskola i egen regi. Här lyfts ett anslag för utredning av en sådan. Eventuell investering bör ske barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde. *Investeringsanslaget överfört till BUN vid KS beredning.*

Projekt 5667 Reinvesteringar inom IFO

Individ- och familjeomsorgen bedriver verksamheter i många olika lokaler. Det finns behov av att kontinuerligt förnya och komplettera inventarier.

Projekt 566901 Utökat Bruksborg

Beslut finns om nybyggnation av Bruksborg vilket innebär expansion från 16 till 22 boendeplatser och öppenvård. Nya förutsättningar på grund av nytt tomtförslag där nybyggnation sker på intilliggande tomt. Detaljplaneärende, men inget behov av evakueringslösning med det nya tomtförslaget. Lokalprogrammet revideras och ger underlag till nya skisser och därmed ny projektering. Nuvarande läge är bra, verksamheten är accepterad i området. Svårt att hitta likvärdigt läge. Med nya lokaler för fler klienter och en förstärkning med två tjänster kan Bruksborg bedriva en kvalitativt bättre verksamhet och samtidigt minska behovet av externa HVB-placeringar. Anslaget disponeras av tekniska nämnden.

Projekt 566702 Inventarier utökat Bruksborg

En ökning av Bruksborg från 16 till ca 22 platser innebär nyanskaffning av inventarier med 700 tkr.

Projekt 5671 Upprustning av befintliga anläggningar IFO

Diverse upprustning av befintliga anläggningar för IFO-verksamhet. Anslaget disponeras av tekniska nämnden.

Projekt 566307 Stödboende Bruksborg

Missbruksvården planerar ett stödboende med bemanning av två personal dagtid för att möta upp de behov som finns och för att hålla externa placeringar på en miniminivå. Det som eftersöks är sex lägenheter som ska vara avsedda för boende och en för gemensamhetsaktiviteter och personalutrymmen. Lokalprogram och tomtförslag är framtaget. Anslaget disponeras av tekniska nämnden.

56, 58, 59 Funktionshinderomsorgen

Projekt 5815 Inventarier nya anläggningar funktionshinderomsorgen

Inventarier till nya särskilda boenden, varav ett barnboende samt nya lokaler för daglig verksamhet, inriktning djur för 1,8 mnkr år 2019 varav 700 tkr avser larm. 700 tkr år 2020 för inventarier till två nya särskilda boenden varav 400 tkr avser larm samt 400 tkr 2021 och 2023 för ett nytt boende vardera året där 200 tkr är för larm. År 2022 äskas 500 tkr för inventarier till dagcenter Linden.

Projekt 5821 Upprustning befintliga anläggningar område Boende-Korttids (FB)

För planperioden 2019-2023 beräknas 1 mnkr behövas årligen till olika förbättringsåtgärder bl.a. utifrån arbetsmiljökrav. Anslaget disponeras av tekniska nämnden.

Nytt Servicebostad Tenhult

Projekt 5837 Investeringar av särskilda boenden, funktionshinderomsorgen

- Gruppboendestäder

Under perioden planeras nybyggnation av fem gruppboendestäder med vardera 6 platser. En gruppboendestad är ett litet antal lägenheter med fast personal som är grupperade kring gemensamma utrymmen, där service och omvårdnad kan ges alla tider på dygnet. De gemensamma ytorna dimensioneras så att alla som bor i gruppboendestaden kan delta samtidigt i olika aktiviteter. Tomtförslag finns för 3-4 av fem gruppboendestäder.

Gruppboendestad 1 och 2

Planerad nybyggnation av särskilt boende för område funktionshinder omfattande 6 platser. Föreslagna tomt är Fagerslätt (Kyrkebäcksvägen). På samma plats avses byggas ytterligare ett särskilt boende omfattande 6 platser.

Gruppboendestad 3

Planerad nybyggnation av särskilt boende för område funktionshinder omfattande 6 platser. Föreslagna tomt är Fagerslätt's nya planområde. Del av Stensholm 1:425, hörntomt mellan Klockarlyckan och Sotåsgatan.

Gruppboendestad 4

Planerad nybyggnation av särskilt boende för område funktionshinder omfattande 6 platser. Tomtförslag (del av Råby 1:10) finns. Lokalprogram för ändamålet finns.

Gruppboendestad 5

Ytterligare behov av särskilt boende gruppboende finns inom investeringsperioden. Tomtförslag inom detaljplan för Åsens gård finns. Lokalprogram för ändamålet finns.

Gruppboende 6 och 7

Behov av ytterligare enheter för särskilt boende gruppboende finns inom investeringsperioden. Förslag på etablering är kvarter 4 på Skeppsbron. Lokalprogram för ändamålet finns. Tilldelad yta i fastigheten är större än det som gruppboendena tar i anspråk. För denna överyta finns förslag på verksamhetslokaler, ex. hemtjänst som kan nyttja den. Lokalprogram för dessa verksamheter finns också framtaget.

- Daglig verksamhet djurinriktning

Insatsen daglig verksamhet vänder sig till personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte studerar. Lokalerna är utdömda pga undermåliga personalutrymmen och måste ersättas med nya lokaler. Även ur djurhållningskrav är lokalerna utdömda.

- Daglig verksamhet Linden

Insatsen daglig verksamhet vänder sig till personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte studerar. Lindens dagliga verksamhet är idag placerad i förhyrd lokal på Vilhelmsroområdet, som ska rivas. Förslag att verksamheten flyttar in i hus 39 (idag äldreomsorgens lokaler), vid flytt krävs det anpassningar.

Projekt 5822 Upprustning befintliga anläggningar område Socialpsykiatri-Resurs (FS) och område Arbete-Assistans (FA)

Anslag för diverse upprustning i befintliga anläggningar i verksamheten. För planperioden 2019-2023 beräknas 1 mnkr årligen till olika förbättringsåtgärder bl. a utifrån arbetsmiljökrav. Anslaget disponeras av tekniska nämnden.

Projekt 5775 Inventarier äldre anläggningar funktionshinderomsorgen

I befintliga verksamheter inom funktionshinderomsorgen finns behov av att kontinuerligt förnya och komplettera inventarier, 1,2 mnkr 2019 och 1,3 mnkr 2020-2023 per år. För hela perioden finns ett behov av att byta ut lyftmotorer och takskenor till taklyftar till en kostnad av ca 200 tkr per år samt sängar ca 200 tkr per år.

60 Invandrarverksamhet

Projekt 5672 Bostäder för sociala ändamål

Byggnation av prefabricerade bostäder för nyanlända. Totalt uppförs, enligt beslutet, 140 lägenheter fördelade på sex olika objekt under perioden 2015-2017. Ett antal projekt är fördröjda och skjuts därför framåt till 2019.

Behovet av bostäder är fortsatt stort, socialnämnden äskar dock inga medel för fortsatt utbyggnad av bostäder i egen regi. Detta beroende på att kommunfullmäktiges beslut år 2016 §118 förutsatte att behovet av bostäder ska tillgodoses av aktörer på den reguljära bostadsmarknaden såsom kommunala bostadsaktiebolag och privata fastighetsägare. Skulle detta inte ske blir läget akut och förvaltningens kostnader kommer att skena.